

LÄS OM: meny för fåglar/löpande tomtar/calle schewen/jul på söderarm/
tvätt i isvak/blåvands fyr/världsmästare på svävare/stiftelsens nya vd/knyta nät

magasin **SKÄRGÅRD.**

sinne/smak/sevärdheter

»Vad är meningen med livet? är en fråga som ofta förblir en obesvarad gåta. Men kanske inte för alla ... «

Varsågod!
Magasinet är gratis.

vintern 2017/18

NATURSKILDRAREN

LARS HOLM

STÄLLER UT SKISSER

ROSLAGENS SPARBANK NORRTELJEPORTEN

DEN 18 - 25 NOVEMBER

VERNISSAGE LÖRDAG 18 NOVEMBER KL 11-14

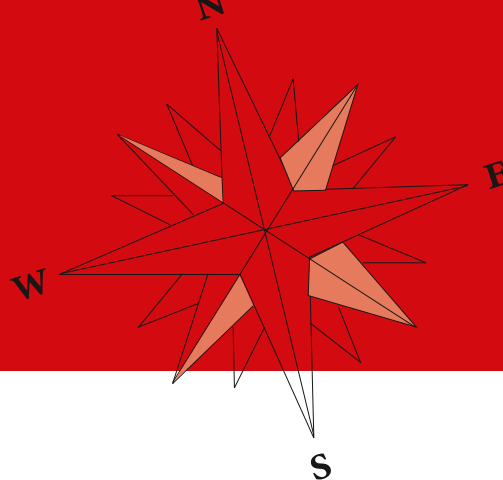
I ÖVRIGT UNDER KONTORETS ÖPPETTIDER:

MÅNDAG-ONSDAG + FREDAGAR 11-18

TORSDAGAR 11-19, LÖRDAGAR 11-15

Roslagens Sparbank

Med glödande passion

»Vad är meningen med livet?« är en fråga som ofta förblir en obesvarad gåta. Men kanske inte för alla de som har hittat en passion som uppslukar deras intresse till mer än hundra procent. De har fullt upp med att sysselsätta sig med det som skänker dem mest glädje. Som till exempel männen i Dieselgruppen på Oskar Fredriksborgs fästning. De lägger ner tid och själ i att mecka och ta hand om två enorma antika dieselmotorer som riskerade att falla i glömska. En passion som får eldsjälarna att ses varje onsdag år ut och år in. De grubblar nog inte på livet utan vilken mutter som passar.

Ett annat glödande intresse som många ägnar sig åt är att mata och skåda fågel. Och det finns nog knappast några mer hängivna fantaster än ornitologer som far land och rike runt, oavsett vad för att bocka av ännu en sällan skådad fågelart. Andra nöjer sig med att betrakta dem från sitt köksfönster när de knaprar på frön och äpplen som serverats åt dem. Är man en passionerad naturfotograf som Roine Karlsson, så kan det vara där och då han tar sina bästa bilder. Närbilder med stativ när blicken i fåglarnas ögon blir knivskarp.

Det behöver inte betyda att man är en så kallad

»nörd« för att man hittat sin grej i livet. Bara för att man är såld på att både konstruera och bygga svävare på arbetstid, för att sedan ägna sig åt att tävla med de svävande farkosterna i stora världsmästerskap på sin fritid. Men det underlättar säkert att hela familjen har samma passion, liksom alla svärvänner. Magnus Ivanoff har bevisligen hittat sin mening i livet. Sedan unga barnsben. En outsläckt passion för mackapären som tar sig fram när isen varken bär eller brister.

Andra passionerande reportage du kan få inspiration av i detta nummer är tomtarna som springer gatlopp, exotiskt julfirande på en isolerad ö i Ålands hav, museet som visar hur man förr skötte sin tvättbyk innan dagens tvättmaskiner gjorde inträde samt den levnadsglade skärgårdsprofilen Gösta Roxell, som outröttligt trots stigande ålder fortsätter att laga sina fisknät på gammalt vis. Han är också djupt engagerad i sandkilen Helmi, men det får bli en senare historia.

Vad är då meningen med livet? För oss är det att försöka göra ett så bra magasin som möjligt åt er läsare. Angenäm läsning, önskar vi er.

/ REDAKTÖREN

VAXHOLMS BED & BREAKFAST

ETT LITET HEMMA-HOS-HOTELL

Välkommen till Vaxholms Bed & Breakfast! Ett litet hotell, hemma hos oss, i Vaxholms äldre villakvarter. Här bor ni bekvämt i en egen lägenhet, bara ett stenkast från vattnet och några minuters promenad till hamnen. Vi har öppet året runt.

Boka på +46(0)703 725 333 eller
www.vaxholmsbedandbreakfast.se

Vi tre – Mitt vinterminne:

Roine Karlsson,
fotograf och fågel-
skådare, Rådmansö
– Det var en strålande
vinterdag när Josefin
och jag var firade in
det nya året i lotstornet
på Landsort för ett reporta-
ge till magasinet. Det var magiskt vackert.
Ett annat fint vinterminne är när jag satt i
timmar och väntade på att en örn skulle
dyka upp. Då landade den på taket till
mitt gömsle(!) och jag kunde med handen
känna hur tung den var. Det ögonblicket
glömmer jag aldrig.

**Gunnika Isaksson-
Lutteman,** frilans-
journalist och äventy-
rare, Rindö
– En senvinter för
några år sedan stod
jag på kajen i Vaxholm
och väntade på båten

som skulle ta mig till Grinda. Jag var inte
ensam på kajen, det var påsktider så det
var många med mig som skulle ut i skär-
gården denna helg. Jag var däremot ensam
om att stå där med skidfodral över axeln.
De flesta hade skridskor som stack upp ur
sina ryggsäckar och jag kände mig lite dum,
som att jag valt fel transportmedel denna
soliga vinterdag. Men det skulle visa sig att
det var jag som var den smartaste. Isarna
låg fint i hela skärgården, men var gömda
under ett gnistrande snötäcke. Skidor var
det perfekta valet! Jag och min äventyrs-
hund Diesel hade en fantastisk upplevelse
där vi flög fram tillsammans över fjärdarna
med mina skateskidor. Ett vinterminne som
fortfarande får mig att le!

Hans Brandt,
skribent, Saltsjö-
baden – Ornö
– Efter en lång och
hård vinter skulle vi
ut med W-båten denna
påskhelg för att se hur

skärgårdsstället hade klarat sig över vintern.
Vi gick med »Buster« i koppel och genade
på den tjocka isen över viken så att vi skulle
hinna tillbaka till hemresan med W-båten.
Buster var hunden som sonen med sambo
eventuellt skulle adoptera och det var första
dagen tillsammans. Allt gick så bra och
vi kom fram till vårt ställe. Till och med så
Buster slapp koppel. Men rätt som det var
sprang han till den stora skogen och var
som bortbläst. Vi ropade och letade. Efter
en timme hade Buster fått nog av äventyret
med den spännande vittringen och återvände
så vi precis hann med sista W-båten hem.
Buster, skärgårdens finaste hund, men som
vägrar att bada, är nu adopterad trots att
han gjort flera olovliga utflykter.

»Då landade den på taket
till mitt gömsle och
jag kunde med handen
känna hur tung den var.«

ANSVARIG UTGIVARE O. REDAKTÖR
Josefin Ekberg, JE Mediaproduktion,
Gräddö varsväg 12, 760 15 Gräddö,
0176-181 90, 0709-701 901,
josefin@magasinskargard.se,
www.magasinskargard.se
OMSLAGSFOTO Roine Karlsson

SÄLJARE Monica Wänéus 0733-521 333
FRILANSREPORTAR Hans Brandt / Gunnika Isaksson-Lutteman
Hélène Lundgren / Roine Karlsson
Misse Ljungström / K-G Mattsson / Lennart Jansson
KRÖNIKÖR Titti Gnosspeliuss **ART DIRECTOR** Eva Englund **ILLUSTRATÖR** Lars Holm
TRYCKERI Printall, Estland **DISTRIBUTION** 100 000 ex/år (vår, sommar, vinter)
MagasinSkärgård är en fristående produkt. För ej beställt material ansvaras ej.

MEMLEM I:

RÅTUR visitroslagen
FRÖTUNA RÅDMANSÖ TURISM

BOKA BESÖK OCH PROVNING

Spirit of Roslagen...

SMÅSKALIGT DRYCKESHANTVERK • FAMILY OWNED AND SMALL-SCALE DISTILLERY • 家族拥有小型酒厂 小型饮料手作坊
TEL. 0176 22 71 30 www.roslagswhisky.se

Innehåll

20

26

48

54

Fåglars à la carte

s 6

Att mata fåglar om vintern är en folkrörelse som väcker mycket glädje. För både bevingade matgäster och de som bjuder på kalaset. Vissa blir glada av att se vissa arter. Andra får sina bästa bilder som tack för fröna.

Tomtar som kutar

s 20

En lördagseftermiddag i december invaderas Norrtäljes gator av rödklädda tomtar som springer, joggar eller lunkar fram. Bakom förklädnaderna döljer sig familjer liksom hockeyslag, Hundar och barnvagnar.

Visans Calle Schewen

s 26

Alla har vi sjungit visan. Evert Taubes »Calle Schewens vals«. Vår älskade »Roslagens nationalsång«. Men vem var den adlige skärgårdsprofilen som i ett nafs blev dåtidens kändis vare sig han ville eller inte?

Julen på Söderarm

s 38

Det är få förunnat att fira jul på en ödslig och karg ö med Ålands hav som dånande granne. Långt från civilisationen. Med naturen och vådrets makter som mäktigt skådespel.

Eva seglar vidare

s 48

Vi har kommit till del nio i följetongen om Eva Kullgrens segling med s/y Olina på världshaven. Nu stundar eldprovet att korsa Atlanten till Brasilien. Eva tackar bestämt nej till en gast när det är dags för överfärd.

Borgens diesलगubbar

s 54

Två gigantiska gamla dieselmotorer i ett före detta hemligt bergtrum i en fästning på Rindö. Bland möss, mögel och rost. Varje onsdag året om samlas Dieselgruppen OF för att mecka med rariteterna. Till dugligt skick.

E D B L A D

Välkommen till oss! I Gåsvik på Väddö finns outlet, butik och restaurang. En perfekt utflykt en ledig dag. Se edblad.com för öppettider, aktiviteter och evenemang.

Gåsvik • Norrtälje • Grisslehamn • Öregrund

Grönfinken gillar
olika sorters frön.

MENY till olika fåglar:

Solrosfrö – Grönfink, domherre, pilfink, blåmes, talgoxe, nötväcka, entita, talltita

Hampfrö – Grönfink, domherre, bofink, gråsparv, talgoxe, blåmes, entita, talltita

Jordnötter – De flesta mesar, pilfink, större hackspett, nötväcka och siskor

Talgbollar, ister, späck, kokosfett – Blåmes, talgoxe, pilfink, alla hackspettar, nötskrika, skata, trädkrypare, kajor, kråkor

Havre – Gulsparv, gråsparv, ringduva, domherre

Vete – Grönfink, domherre, pilfink, blåmes, talgoxe, nötväcka, entita, talltita

Havrekross – Pilfink, gråsparv, gulsparv, blåmes

Hasselnötter – Nötskrika, nötväcka, större hackspett

Frukt och bär – Koltrast, björktrast, sidensvans, svarthätta, stare

Med frön som lockbete

På fotograf Roine Karlssons bildvisningar tigger ofta publiken att få se mer av hans sköna fågelbilder. Hur går Roine tillväga för att ta sådana fantastiska närbilder på fåglar? Jo, han börjar med att bjuda på något gott. **TEXT O. FOTO: Roine Karlsson**

Koltrasten och sidensvansen gillar också oxelbär.

Grönsiskor mitt i maten
under fågelbordet.

När jag var barn på 1950-talet satte mina föräldrar alltid ut en havrekärve till småfågellarna vid jul. Tanken var att julens överflöd skulle spilla över även på fåglarna. Bilden av en kärve full med sparvar och domherrars lever fortfarande kvar på tecknade julkort, men bara där. För kärven är inte någon populär matplats annat än för möjligen gulspårven. Och det är därför vi idag inte ser några färgfotografier med domherrars på en julkärve.

Antalet fågelmatare kan i dag räknas i hundratusentals, bara i Sverige. Fågelmatning är en folkrörelse som gagnar både fåglar och människor och omsätter miljonbelopp. 2005 köptes det frön för 400 miljoner kronor bara i Sverige. Det innebar att varje svensk då årligen lade

44 kronor på fågelmat. Summan idag är säkert högre.

Själv matar jag fåglar för flera tusen kronor om året. Ett av motiven med mitt matande är förstås att få närbilder på mina fåglar. På vintern lägger jag ner mer pengar på fågelmat än på krognotor, så prioriterar jag. Ett bra sätt att få bilder på sina matgäster är att klä sig varmt och inta en en fast position. Fågellarna vågar sig först fram om man sitter stilla. Att ha kameran på ett stativ och inställd där fåglarna brukar sitta gör att man hinner med. Är det för dåligt väder, vilket kan ge bra bilder använder jag ett jaktgömsle som skydd.

Kluvna äpplen

Fågellarna har olika matvanor. Maten man bjuder på avgör ju vilka arter man får in

Talgoxen är den vanligaste vid fågelbordet.

Äpplen är koltrastens favoritmat.

»Fågelmatning är en folkrörelse som gagnar både fåglar och människor och omsätter miljonbelopp. 2005 köptes det frön för 400 miljoner kronor bara i Sverige.«

LÄSTIPS: Boken »Mata fåglarna«
av Niklas Aronsson, finns att köpa
hos Naturbokhandeln

Ister, talg och fett lockar fram den större hackspetten.

Havsörnen och kråkfåglar älskar kött.

Steglits är en
vacker fågel.

Tofsmesen
är en ovanlig
matgäst.

i sökaren. Om man vill ha bilder på domherre ska man servera hampfrö eller solrosfrön. Vill man fotografera hackspett ska man bjuda på ister, späck, talgollar eller kokosfett. Det gillar även blåmesar, talgoxar och pilfinkar. Koltrastar och sidensvansar gillar mina kluvna äpplen som jag spetsar på någon gren eller en spik. Det är viktigt att matningen inte sker för öppet. Fåglarna vill ha en buske eller gran som reträttplats, ifall det skulle dyka upp en sparvhök. Medan örnarna och korporna vill ha en öppnare plats.

När jag hittar en överkörd grävling på vägen, får den åka med till ett säkrare

ställe ute på isen till exempel. Örnar och korporna kan där äta sig mätta utan att riskera livet. Min närvaro är inte lika farlig. Grävlingens död blir mitt levebröd. Det är spännande att bara sitta vid sin fågelmatning och vänta på vad som ska dyka upp. Antingen sitter man som jag ute med kameran i kylan och för att få bilder. Eller vid köksbordet i värmen med en tallrik gröt som mina föräldrar gjorde. Man kan ha olika motiv med sin matning. Mitt är att jag kommer närmare mina vänner fåglarna. Som tack för maten får jag den perfekta närbilden. 🐦

FAKTA fågelräkning:

Var med och räkna fåglarna vid ditt fågelbord. »Vinterfågel Inpå Knuten« sista helgen i januari. Då genomförs som vanligt den årliga fågelräkningen vid fågelbord i hela landet. Det är ett evenemang som arrangeras av Sveriges Ornitologiska Förening och startade år 2006.

Resultat 2017

1. (1) Talgoxe
2. (2) Blåmes
3. (7) Skata
4. (9) Koltrast
5. (13) Nötväcka
6. (3) Pilfink
7. (15) St. hackspett
8. (4) Domherre
9. (8) Grönfink
10. (17) Entita

Fotnot: Siffrorna är ett genomsnitt för hela landet. I parentes fjolårets placeringar.

Vi vill ha dig.

Och din syrra. Din mamma. Din granne. Och kanske din kompis. För tillsammans kan vi göra världen bättre.

Vi kan se till så att det fortfarande går att bada i en fin insjö. Att du kan ta en promenad i skogen. Eller kanske bara plocka lite friska blåbär.

Vi kan se till att bin inte dör ut på grund av farliga bekämpningsmedel. Vi kan se till att det finns fisk kvar i haven. Vi kan minska koldioxidutsläppen. Och vi kan se till att flera hundra år gamla

naturskogar inte huggs ned på bara några dagar.

Och ju fler vi blir desto större skillnad kan vi göra. Då kan vi få politiker att förstå att det är dags för en förändring. Vi kan säga ifrån och visa på konkreta lösningar. Vi kan sätta press på företag. Och vi kan göra det lättare för dig att välja rätt i butiken.

Vill du vara med? **Sms:a medlem till 72 900** eller gå in på www.naturskyddsforeningen.se. Ett medlemskap kostar 24 kr/mån.

vaktarpar. De hade många sjömil till närmsta handelsbod där de kunde förse sig med livets nödvändigheter.

Innan höststormar, vinterisar och menföre bäddade in Måsknuvarna i total isolering från omvärlden, tog fyrvaktaren storökan och seglade eller rodde in till Trosa för att skaffa förnödenheter för ett halvår framöver.

Framför allt kaffe. För se kaffe det var fyrrkärringens enda glädjeämne därute i trätan och osämja. Nymalt kokekaffe på fat med bit att avnjutas bittida och sent medan stormarna fick Mysingens vågor att fräsa över grynnorna och slå ner genom skorstenen i stugan.

En höst blev fyrgubben kvar på fastlandet länge, mycket längre än hans kaffesugna kärring hade tänkt. Han unnade sig flera lustiga och rusiga dagar på Trosas krogar. Bakfull och med rundgång under fötterna kajkade han hem med vinterns förnödenheter till sin kärring, lade till och fick se henne på bryggan med surmin och blängögon. Hon skällde och gormade och illväsnades så att det ekade i strandstenarna.

Fyrgubben ilsknade till. Jaså, skulle detta likna hemkomst? Var det tacken för allt slit och släp han omakat sig med? Och farligheter han utsatt sig för ute på sjöhavet??

Argsinnet rann till, förstärkt av efterrus och baksmälla. Han hivade upp säcken med vinterns kaffebönor på bryggnocken, drog fiskarkniven och skar ett stort hål i säcken så all kärringens vinterfröjd rann ut i sjön.

Mällsten

Ett stycke från Måsknuven ligger Mällsten, av ditkommendrade soldater kallad Taggträds-Hawaii: ön var och är så gott som invirad i taggtrådshinder. Man är inte välkommen att lägga till vid Mällsten.

För några hundra år sedan var däremot varje skuta en välsedd besökare på ön. Helst då så rejält att båten inte var i stånd att segla därifrån efter strandhugget. En sjörövare, hans söner och drängar bevakade ön på sitt sätt och blossade för välsignad kust. Man fredade sitt samvete med den gamla strandrätten som gjorde gällande att: ”tillvaratagandet af ilandflutet gods hvid strandning skall skiljas ifrån och är icke att jämställa med sjöröfveri”.

I många år höll de på, irrblossade och lurade skepp och skutor till skeppsbrott. De stackars skeppsbrutna fick ingen hjälp, snarare tvärtom. De avdagatogs skyndsamt för »så länge skeppsfolket varder när, är det med dödsstraff genom stegling belagt att röfva eller bärga gods från iland drifven farkost.«

Med dessa axplock bland alla de skärgårdsskrönor som finns slutar denna krönika, medan nysnön lägger sig över Trosas gamla hus och gator. Medan ljusen tänds i stugfönstren och en ensam katt på aftonpromenad slinker över torget.

/ TITTI NYBLOM GNOSSPELIUS

TITTI NYBLOM GNOSSPELIUS

Bildkonstnär, konsthantverkare, designer. Uppvuxen i Stockholm och skärgården där utanför. Bosatt och verksam i Trosa sedan 1960-talet. Konstnärlig ledare i AB Lilla Paradiset.

FOTO: ROINE KARLSSON

ANNONS

En av Magasin Skärgårds trogna annonsörer

Norrtälje Brenneri har annonserat i MagasinSkärgård i tio år. Richard Jansson och hans fru Kristina driver framgångsrikt ett litet brännvinsbränneri samt festsal och restaurang i Lohärad utanför Norrtälje. Flera gånger har de vunnit fina priser och rönt internationell uppmärksamhet för sina spritsorter.

– Magasin Skärgård är helt rätt för oss småskaliga med kvalitet och miljötänk. Fantastiska bilder och otroliga reportage. Magasinet läsare är precis sådana kunder vi vill ha. Varje utgåva av magasinet är så bra att man gärna sparar det. Det vill säga vår annons kan man se flera gånger, tycker Richard Jansson.

Vill du också synas i magasinet?

Kontakta Josefin på 0709-701 901 eller josefin@magasinskargard.se

magasin SKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter

FOTO: ROINE KARLSSON

Boktips

Historia om Älgö

Praktverk om Älgö

Älgö – en skärgårdspärla. Det är titeln på en ny bok om ön i Nacka kommun utanför Saltsjöbaden. Under våren 2011 samlades ett femtontal älgöbor till ett första möte med tanken att skriva en bok om sin hembygd. Ön hade fått en ny detaljplan 2006 och man ville dokumentera dess historia bakåt i tiden för kommande generationer.

Man bildade en redaktionsgrupp på fem personer som samlade in fakta och tog kontakt med personer utanför kretsen.

Gunnar Wiström älgöbo i elfte generation är en av de som intervjuas. Läsarna får lära känna »Älgökungen« och kinesen på Korsholmen. En väg på ön är uppkallad efter de femton estniska flyktingar som köpte tomter och uppförde hus, som de sedan sålde för att emigrera till Amerika. Estvägen är uppkallad efter dem och fortfarande bor några estniska familjer kvar på Älgö. Jag läste med intresse om skridsko-seglarklubbens stuga, som idag är ett minne blott.

Boken är ett praktverk med över 300 sidor fördelade på 57 kapitel. Rikt illustrerad med gamla och nya bilder. Det känns som redaktionen fått med allt sedan ön steg ur havet. Detta tack vare en grupp entusiastiska älgöbor. Boken »Älgö – en skärgårdspärla« är inte bara ett viktigt tidsdokument för de som bor på Älgö, utan också intressant läsning för alla som har ett skärgårdsintresse. / ROINE KARLSSON

TITEL: Älgö – en skärgårdspärla
FÖRLAG: Atremi Bokförlag
BESTÄLLNING: info@atremit.se
ANTAL SIDOR: 319
ISBN: 978-91-7527-158-3

Forsmarks julmarknad

Söndag den 17 december, då blir det traditionell julmarknad i bruksorten Forsmark i norra Uppland. En av de charmigaste med äkta hantverk, idyllisk omgivning, kaffeservering samt julkonsert. I världshuset står julbordet uppdukade. *Skriv upp datumet.*

ILLUSTRATION: LETTI RAPP

FOTO: ROINE KARLSSON

Konst om Andrées luftfärd

För 120 år sedan lyfte vätgasballongen Örnen med tre svenska vetenskapsmän på expedition mot Nordpolen. Sällskapet kom aldrig tillbaka. Först efter 33 år fann man kvarlevorna på Vitön. Konstnär Letti Rapp skildrar detta öde i sin konst på Galleri Vågen på Österåkers bibliotek i Åkersberga 11 november–7 december. *Passa på att se bilderna som väcker starka känslor.*

Forsmarks Wårdshus

I detta vackra 1700-talsbruk ligger Wårdshuset med stor uteservering mot Bruksdammen. Giftastankar? Boka ert bröllop hos oss.

www.forsmarkwardshus.se Tel 0173-501 00

Intensivkurs

Fartygsbefäl klass VIII

Kurser i Rådmansö bygdegård, Gräddö
5-12 april 2017

Fartygsbefäl klass VIII 5-8 april   Säkerhetskurs för fiskare 6-7 april
 Basic Safety inre fart 6-7 april   Handhavande snabba fartyg 9-12 april

Av Transportstyrelsen certifierad utbildningssamordnare

Mikael Sandstedt 076-109 92 74
 Jörgen Emanuelsson 0705-90 13 87
 www.kustens.se / info@kustens.se

KUSTENS.se
 marina utbildningar

VI PRESSAR INTE BARA SLANG, VI KAN HYDRAULIK OCKSÅ!

Butiksförsäljning i Roslagen: Gammelbygatan 18 i Östhammar
www.parkerstore.com/se • www.industrihydraulik.se

Öregrund/Östhammar »Grannstäderna vid havet«

Namnet Östhammar består av den fornnordiska ordet »hamar« som betyder stenig backe. Staden omnämns första gången 1368 då den fick sina stadsprivilegier. I slutet av 1400-talet hade farleden till Östhammar blivit så grund att borgarna anhöll om att få flytta till Öregrundsnäs. Vilket bifölls och staden Öregrund föddes. Namnet betyder »grusgrundet« och antas syfta på Dummelgrundet utanför hamnen.

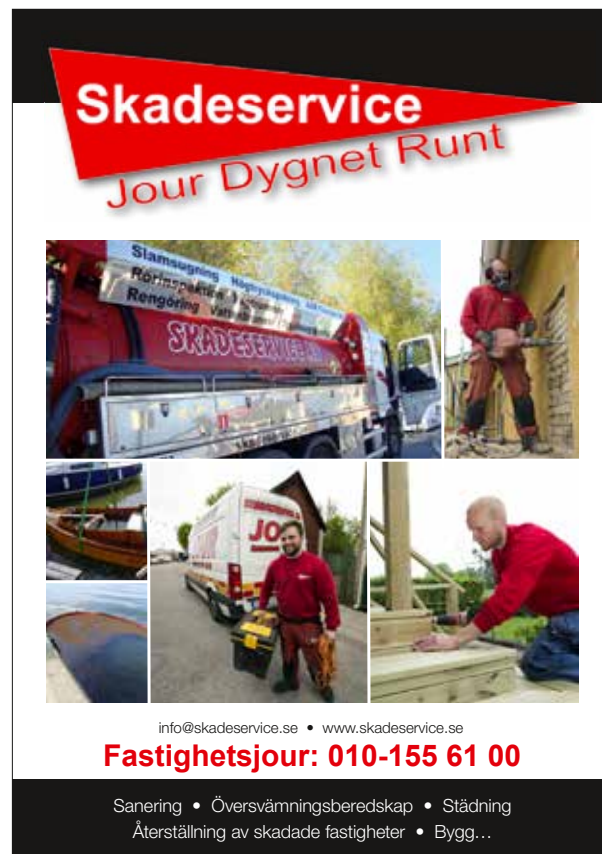
Kan du läsa det här?

Bra! Då syns annonsen.

Vill du ha ett erbjudande?

Kontakta Josefin på 0709-701 901
eller josefin@magasinskargard.se

magasinskÄRGÅRD.
www.magasinskargard.se

Skadeservice
Jour Dygnet Runt

Slamsugning Högtryckstvättning
Rörrensning Rengöring
www.skadeservice.se

info@skadeservice.se • www.skadeservice.se
Fastighetsjour: 010-155 61 00

Sanering • Översvämningsberedskap • Städning
Återställning av skadade fastigheter • Bygg...

Roines ejderhus den 20 april 2017 kl 07.04

FOTO: ROINE KARLSSON

Lyckad häckning i ejderhus

Det har nu blivit tre säsonger med mina ejderhus på Morgongåvan. Efter reportage i TV och tidningar samt en Facebook-grupp har intresset för att bygga egna ejderhus spritt sig till Finland, Åland och en stor del av ostkusten. Många hör av sig och vill veta hur det går och hur man bygger ett ejderskydd. Då hänvisar jag till »Ejderhusgruppen« på Facebook där vi i skrivande stund är 240 medlemmar som lägger ut sina erfarenheter. För första gången på mina tre ejdervårar hade jag i år fullbelagt i mina ejderhus med tre lyckade häckningar. / ROINE KARLSSON

Utmärkelse till Bullerö och Långviksskäer

Bullerö och Långviksskäer i södra skärgården har fått utmärkelsen European Diploma. Det tilldelas skyddade naturområden som är viktiga ur hela den europeiska kontinentens perspektiv och som uppfyller höga krav på naturvärden och god förvaltning. Bakom utnämningen står Europarådet. *Öarna är väl värda besök men var rädd om naturen.*

FOTO (LÅNGVIKSSKÄR): THURE WIKBERG, SKÄRGÅRDSSTIFTELSEN

Boktips
Våra bevingade
vänner

Guide till fågellokaler

Svelands bästa fågellokaler av Magnus Ullman är en lättanvänd bok som tipsar dig till de bästa platserna för att skåda fågel. Att hitta ut till kusten bland alla fritidshus utan en bra beskrivning kan vara nära nog omöjligt. Boken vänder sig i första hand till fågelskådare men kan vara till god hjälp för den om vill hitta ut i naturen. I boken finns kartor med GPS-punkter och vägbeskrivningar till ett hundratal platser i hela Sveland. Flera kustlokaler finns förstås beskrivna med Ledsjär söder om

Gävle i norr till Strandsviken utanför Nyköping i söder. / ROINE KARLSSON

TITEL: Svelands bästa fågellokaler

FÖRFATTARE: Magnus Ullman

FÖRLAG: Hirschfeld förlag **ANTAL SIDOR:** 233

ISBN: 978-91-983623-1-1

CIRKAPRIS: Naturbokhandelns pris 275 kr

Ingmarsö Livs i ny regi

Ingmarsö Livs är räddad. Sedan oktober är det Möja konsumtionsförening som driver lanthanhandeln. Butiken byter därmed kedja från ICA till Coop. Det mesta är sig likt och service som apotek- och systemombud blir kvar. *Vi gratulerar ingmarsöborna som får behålla sin närbutik.*

FOTO: JOHAN JONSON, SJÖHISTORISKA MUSEET

Hyr container till fast pris.

Vi ställer ut → Ni fyller på → Vi hämtar

info@cadexa.se | 0175-14230 | cadexa.se

CADEXA

GOTSKA SANDÖNS
NATIONALPARK

BESÖK ÖSTERSJÖNS MEST ENSLIGA Ö

Upplev lugnet och stillheten. Njut av milsvida stränder, se sålar på nära håll och svävande havsörn. Vandra längs med 56 km markerad led genom såregen natur.

**Båt från
Nynäshamn & Fårösund**
25 maj-9 september 2018
www.gotskasandon.se

Foto: Petter Rimfors

bullandö krog

WERMDO

N 59° 17' 9, E 18° 39' 2

VÄLKOMMEN

ATT AVNJUTA ÅRETS **JULBORD** PÅ
BULLANDÖ KROG!

Besök vår hemsida för mer information!

Ring 08-571 458 54
eller maila info@bullandokrog.se

Restaurang   Festväning
Catering   Konferens

08-571 458 54

www.bullandokrog.se

Fakta **TOMTELOPPE**

Klä ut dig till tomte och spring eller lunka för välgörenhet. All behållning går till kyrkans barn och ungdomsverksamhet. Start vid Åtellet lördag 2 december kl 14. Målgång vid Stället Mat & Trädgård. Avgift 150 kr per vuxen och 50 kr för barn 0–12 år. Efteranmälan sista dagen kostar 200 kr. Betalning och anmälan sker via swish 1232862522 eller till bankgiro 260–1847. Glöm inte skriva tomtelepp och namn. Pris delas ut till bästa utklädnad. Alla deltagare bjuds på öl, must och skinksmörgås efter målgång.

Man behöver inte springa snabbt för att vinna, pris delas ut till bästa kostym. I fjol vann grisen.

Lopp i luva och lösskägg

Det sprider sig som en löpeld över jordklotet. Folk som drar på sig tomtekläder och springer, joggar, går, rullar eller dansar fram på gator och torg. De gör det för välgörenhets skull och för att det är kul. Tomteloppet har nu även kommit till Norrtälje.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

Magnus Fagerström
visar hockeyklubben
hur banan går.

Det är inte »japaner, japaner, överallt japaner« den här gången utan »tomtar, tomtar, överallt tomtar».

Ett oräkneligt antal rödklädda individer som springer i egen takt tillsammans en lördagseftermiddag i december. Oavsett väder. Några har barnvagn, andra hund eller skrida och vissa har gästavar med sig. Någon rollator har inte syns till än dock. Men det kommer säkert. Tomtarna är i alla åldrar från bebis till pensionär. Alla mer eller mindre fantasifullt utklädda till Jultomten. Eldsjälarna bakom Tomteloppet i Norrtälje är paret Susanna och Magnus Fagerström, som driver hotellet Åtellet och restaurangen Stället.

– Jag såg när tomtarna sprang på gatorna i New York för några år sedan och fick idén att starta samma sak här, berättar Magnus.

De hade tidigare arrangerat en julgranstävling i stan men tröttnade. Så det blev »en massa löpande tomtar« för hela slanten istället. En roligt evenemang som glädjer både deltagarna som får frisk luft och motion, samt åskådare som bjuds på en »kul synvilla« och påminns om att julen närmar sig. Särskilt uppskattas pengagåvan av många som har det svårt ekonomiskt. Behållningen går nämligen oavkortat till välgörenhet. I år skänker man

FOTO: JOSEFIN EKBERG

Susanna och Magnus Fagerström vid entrén till Åtellet.

överskottet till Svenska Kyrkan och deras arbete för barn och ungdomar. Som till exempel går till julklappar, julmat, utflykter, grillkvällar eller glasskalas. Ifjol skänktes hela 30 000 kronor till kyrkan.

Tomten var en gris

I år, den 2 december klockan 14.00 blir det tredje gången tomteloppet går av stapeln i Norrtälje. Med start

utanför Åtellet och målgång vid Stället (som ligger bredvid). Banan går över Societetsbron till den stora stadsparken intill hamnen och inleds med en slinga i naturskön lugn omgivning. Loppet löper sedan tillbaka mot stadens gator och torg. Den lagom sträckan är på behagliga cirka 2,5 kilometer. Efter målgången bjuds alla deltagare på must, öl och skinksmörgås. Sedan delas vinster

Tomteloppet passar gammal som ung. Alla är välkomna att delta.

»Jag såg när tomtarna sprang på gatorna i New York för några år sedan och fick idén att starta samma sak här. Det är ett motionslopp med gemenskap. Ändamålet är viktigt. Det är inte så mycket en tävling.«

Efter målgång serveras skinksmörgås och julmust.

ut. Det brukar vara presentkort till olika evenemang. Vinnaren av »Best in show« blev förra året tomtgrisen som sprang med naturtrogna klövar. Pris delas också ut till den snabbaste tomten.

Ifjol deltog omkring 150 personer i Norrtäljes tomtelopp. Det finns inget tak för hur många som får anmäla sig, men de hoppas på att nå 500 deltagare så småningom. Det kan man hålla med om vore en maffig syn. Anmälningavgiften är 150 kronor för vuxna och 50 kronor för barn upp till 12 år. Helst bör man boka i förväg men det går även att anmäla sig i sista stund. Fast då blir avgiften lite dyrare – 50 kronor extra. Alla är välkomna. Gammal som ung. Med funktionshinder eller utan. Det är upp till var och en. Något härligt äldreboende kanske vill att komma ut på »galej« på den här dagen eller varför inte ett dagis fullt av små söta »tomtenissar«?

Hockeylag deltog

– Det är mest familjer som deltar. Ett pojklag från NIK hockey sprang ifjol.

Alla får vara med. Företag också, berättar Susanna.

– Det är ett motionslopp med gemenskap. Ändamålet är viktigt. Det är inte så mycket en tävling, förtydligar Magnus.

Runtom i landet och i hela världen arrangeras egna »tomtelopp« eller så kallade »Santa Run« i juletider. Så även i vår huvudstad.

– Vi är större procentuellt än Stockholms tomtelopp, säger Susanna lite stolt.

De planerar datumet så att det inte ska krocka med Stockholm Santa Run, eftersom det kan finnas de som vill vara med i bägge loppen. Redan märker man att flera »tomtar« återkommer varje år.

– Det är alla som är med som skapar evenemanget. Vi är bara en motor, förklarar Magnus.

Vill du också komma och »tomta«? Springa, gå, rulla, dansa, krypa – allt är tillåtet. Bara du har tomtkläder på. Kom för att det är skoj, hälsosamt – och inte minst för välgörenhetens skull. För att citera en av deltagarna: Det känns bra i magen det! ▶

»Det är mest familjer som deltar. Ett pojklag från NIK hockey sprang ifjol. Alla får vara med. Företag också.«

Roslagsknopen
Finns i flera storlekar
med eller utan
briljant

GULDSMEDERNA

Följ oss gärna på: [instagram@guldsmederna](https://www.instagram.com/guldsmederna)
Posthusgatan 6 · 761 24 Norrtälje · Tel. 0176 156 56

Pia Alm
Certifierad Inredare

0708-11 86 56
pia@indoorstylingdesign.se

INDOOR STYLING
&
DESIGN

Norrtälje »Roslagens huvudstad«

Namnet Norrtälje skrevs 1298 in Telgium samt 1409 Norra Tælgha. Detta har i doktrinen ansetts stå för ett med tälja besläktat namn på inbyggare: »deras som bor vid inskränningen«, med vilket avses »vid den långa viken«. Mitt igenom staden flyter Norrtäljeån. I hamnen ligger ångbåten S/S Norrtälje sedan 28 juli 1968. Båten levererades år 1900 och har trafikerat ett flertal sträckor bland annat till Åland. Idag är ångbåten en restaurang.

Visste du att Pensionat Granparken, Hotell Roslagen och Lilla Torget har varit inspelningsplatser för filmen »Ha ett underbart liv«?

Åtellet – en naturlig mötesplats!

0176-700 450
info@atellet.se
ÅTELLET www.atellet.se
SJÖTULLSGATAN 10, NORRTÄLJE

#atelletnorrtälje
facebook.com/atellet

Varning!
GAB/GENSE tar bort massor av
matsilvermodeller
i äkta silver och nysilver.
Vi rear ut vårt lager med 50 %
Beställ det ni behöver och få 25 % rabatt.

**PORATHS
GULD**
ETABLERAD 1891

Tullportsgatan | Norrtälje 0176-101 62 www.guld.net

Gör en kaminkoll!

Ladda ner vår app Kaminkollen och få ett kostnadsfritt offertförslag för ditt hus eller fritidsboende.

Vi är med dig hela vägen, från planering till färdig installation.

Eldbutikens Norrtälje Storstensvägen 6 (brevd Byggmax), tel 0176-142 00
Öppet mån-tors 10-18, fre 10-17, lör 11-14

www.eldbutikens.se

ALLMÄNT JULBORD 3 DECEMBER.
ÖVRIG TID BOKNING AV GRUPPER.
www.soderarm.com
info@soderarm.com
TEL 0176-432 12

VÅR GÅRD

SALTSJÖBADEN
@vargardsaltsjobaden
www.vargard.se
08-748 77 60

Forsmarks Wårdshus
www.forsmarkwardshus.se
TEL 0173-501 00
FORSMARK

Julbord i skärgården

UTÖ VÅRDSHUS
TEL: 08-504 203 02
www.utovardshus.se
UTÖ

Skansholmens
SJÖKROG

TEL: 08-551 550 66
www.skansholmen.com
MÖRKÖ

ÅTELLET
HOTELL · CAFÉ · KONFERENS
JULBORD OCH NYÅRSSUPÉ
www.atellet.se
TEL 0176-700 450
NORRTÄLJE

SANDHAMNS
VÅRDSHUS

EST. 1872
www.sandhamns-wardshus.se
TEL 08-571 530 51
SANDHAMN

www.ingmarsokrog.com
TEL 08-542 46 800
INGMARSÖ

SÄBY SÄTERI

TEL: 08-570 267 00
www.sabysateri.se
INGARÖ

TEL 0176-150 60
www.kapellet.nu
NORRTÄLJE

LOTSTORNET

LOGI & RESTAURANG SVEDTILJAS

TEL: 08-520 341 11
www.g-mo.se
LANDSORT

bullandö krog
VÄRMDÖ

info@bullandokrog.se
www.bullandokrog.se
TEL 08-571 458 54
VÄRMDÖ

percys
CATERING

JULBORDSCATERING
TEL: 0176-525 12
www.sirpercys.se
SIMPNÄS

UPPDUKAT 24 NOV-20 DEC.
info@rokeriet-
fjaderholmarna.se
TEL 08-716 50 88
FJÄDERHOLMARNÄS

Vem var visans Calle Schewen?

Nästan varenda svensk har sjungit om honom eller kommer att göra det. Evert Taube gjorde denna rospigg känd i hela landet med den omåttligt populära visan som börjar med »I Roslagens famn ...«. Vår kära Calle Schewen. Men vem var han? **TEXT:** Josefin Ekberg

JO, HAN FANNS PÅ RIKTIGT. Karl Fredrik Mauritz von Scheven föddes 16 januari 1871 i en enkel kökssoffa hos en vän till hans mor Sofia Heden-dahl. I Stubboda nära Spillersboda mitt i Rosla-gen. Modern var 24 år »kraftfull, vacker och exotiskt mörkhårig«. I två år hade hon arbetat som piga på Håtö Gård, som ägdes av Carl Ludvig Christoffer von Scheven. En 60-årig ogift adelsman. Han föll pladask för den mörka unga skönheten. Det gjorde inget att hon stammade eller var av enkel börd. Calles pappa kunde inte mot-stå henne. Han var hjälplöst betuttad. Sofia födde deras oäkta son i smyg men blev året därpå en gift adelsdam och en »ren« kvinna. En klass-resa som heter duga.

Vid den här tiden var det inte ovanligt att tjänstefolk som blivit på smällen med sin arbetsgivare lämnades åt sitt öde med sin så kallade »bastard«. Oäktingar kunde i värsta fall sluta sina dagar hos någon »änglamakerska«. Så all respekt till Calle Schewens far som tog sitt ansvar och äktade pigan. Paret fick i rask följd fyra barn till, men bara Calle och hans bror Bernhard nådde vuxen ålder.

När pojkarna var åtta, respektive nio år dog deras far. Då kom lantbrukaren John Malm till Håtö för att driva gården vidare. Änkan hade inte rätt att överta rollen som säteriets överhuvud. Till det arbetet krävdes en riktig karl(!?) – i väntan på Carl. Familjen Malm flyttade in och hade med sig tre döttrar och en son. Varav äldsta dottern Signe gifte sig med Calle. Det var 1892. Då var Kalle 21 år fyllda, myndig och fick ta över driften. Hans fru beskrivs som »högräst, blond, gladlynt och den omtänksammaste av värdinnor«. Dessutom hade

hon en underbar sångröst. De fick fyra barn, Karl, Stina, Eskil och Sixten. Brodern Bernhard bodde också kvar på Håtö Gård.

Blod av två världar

Hur det gick för deras mor Sofia vet vi inte. Hon blev ju en relativt ung änka. Det är anmärkningsvärt tyst i litteraturen om hennes öde. Varför? Skämdes man över henne? Var hon deprimerad? Ensam? Utstött? Vi kan bara spekulera. Säkert fanns det avundsjuka och elaka tungor som hade svårt att acceptera att en piga blev överordnad sina tidigare »kollegor«. Det var troligtvis ingen lätt sits. Lantbrukare Malms barnbarn Einar skrev boken »Kalle Schevens Lustgård« där han beskrev Sofia som »en ståtlig färgstark kvinna av tattaretyp«, men en vaken redigerare på för-laget ändrade skällsordet »tattare« till »brunhyllt« istället. Tattare kallades folk med zigenarblod i ådrorna, vilka vi idag kallar »romer«.

»Calle Schewens vals« som vi älskar att sjunga till nubben när det är fest, handlar alltså om en man till hälften av förnäm börd (med rötter från tysk uradel) och till lika delar dess motsats, gener från den lägsta klassen i samhället. »Det oäkta barnet« Calle växte upp till att bli en folkkär personlighet vare sig han ville det eller ej. En av sin tids stora kändisar. Tack vare riksskalden Evert Taubes visa. Något den tillbakadragne och tystlåtna mannen blev lite generad och besvärad över. Men helt missnöjd med sitt kändisskap var han nog inte. För 1945 syntes Calle i en roll på vita duken – som sig själv. I filmen »I Roslagens famn«.

Men hur gick det hela till? Året var 1931 när

Calle Schewen på utflykt
med sin bror Bernhard och
Albert Engström.

FOTO: WIKIPEDIA

bilden **BERÄTTAR**

Evert Taube skulle väljas in som medlem i det mytomspunna sällskapet Pelarorden. Hövdingen Albert Engström gav honom som inträdesprov att skriva en dikt om skärgården och Roslagen. Verket blev till på en brygga på Håtö Svansar. Evert fick syn på Calle Schewen sittandes ensam i en berså när en ung flicka kom fram och bjöd upp honom till dans. Då fick han inspiration till balladen och orden flödade ur honom. Det kom sedan att kallas för »Roslagens nationalsång«. Och ja, Evert blev invald i Pelarorden.

Tystlåten man

En hänförd publik fick för första gången höra mästerverket som börjar med »I Roslagens famn på den blommande ö ...«. Efter alla verser blev det knäpptyst. Plötsligt reste sig en gammal fiskare och vände sig mot pelarbrodern Carl von Schewen och utropade »Tack, Calle Schewen!« I visan porträtteras en »tvättäktä skärkarl«. En karlakar till rospigg som spetsar sitt kaffe med brännvin och dansar med en vacker skärgårdsflicka, tills solen går upp och upprymd efter sommarnatten tar sig an morgondagens sysslor, volmar sitt hö och vittjar sina långrev med glädje.

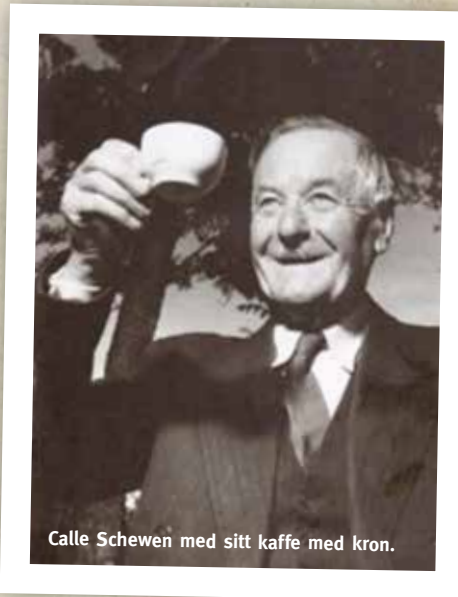
Så blev Calle Schewen känd över en natt. En del tyckte att texten stämde bättre in på brodern Bernhard. Han var den sprallige och äventyrslystne av de båda bröderna. De tycks ha varit varandras motpoler. När Calle alltid undvek att hålla middagstal oavsett berusningsgrad, var Bernhard den som var kvick i replikerna och gärna berättade vistar. Omtyckta och respekterade var de bägge två. I Pelarordens jubileumsskrift skrev Karl Herman Malmström »Schewarna var adelsmän i

varje tum, uppträdde med värdighet och humor. Höll fin distans till alltför grova historier och dumma skämt. En elegans att eftersträva.«

Att hålla hårt i pengarna verkar däremot inte ha varit Calles starka sida. När han stod i skuld till Einar Malms far Gösta löste han problemet med att ge honom ön Äspolmen. Den här tiden var det inte ovanligt att skärgårdsbor gjorde så. Det var innan man insåg vilka astronomiska miljonvärden skärgårdens fastig-heter skulle få i framtiden.

Den 31 mars 1954 avled vår profil i sviterna av sjukdom. Han vilar nu i sin grav på Frötuna kyrkogård. Död är han inte alls. Tack vare vår älskade visa »Calle Schewens vals«.

Calle Schewen med sitt kaffe med kron.

»Schewarna var adelsmän i varje tum, uppträdde med värdighet och humor. Höll fin distans till alltför grova historier och dumma skämt. En elegans att eftersträva.«

W

FOTO: ROJNE KARLSSON

Boktips
Bilderbok om
Tomtar

Fantasifullt om tomtar i skogen

En saga för småfolk, mellanbarn (som ännu tror lite på tomten) och barnsliga vuxna. För alla som tycker om fantasi och det lite hemlighetsfulla. Två tomtar hittar på saker att göra på Alla Tomtars Lediga Dag. Saker som inte tomtar gör i vanliga fall. Bilderna berättar om hur det ser ut i Storskogen hos tomtarna. Man kan brodera ut sagan och fantisera vidare med bilderna som inspirationskälla.

Rumbus och Nödel

på
Alla Tomtars Lediga Dag

Bilderbok av
Titti Nyblom Gnosspelius

TITEL: Rumbus och Nödel på
Alla Tomtars Lediga Dag

FÖRFATTARE OCH ILLUSTRÄTOR:
Titti Nyblom Gnosspelius

FÖRLAG: Recito Förlag ANTAL SIDOR: 36

PRIS: 210 kr

SL-kort på Waxholmsbolaget

Från och med årsskiftet gäller SL-kortet på alla Waxholmsbolagets båturer under lågsäsong, det vill säga höst, vinter och vår. Tanken är att det ska förenkla för pendlare som bor på en ö att resa till sitt arbete i stan, och även gynna turismen till skärgården året runt.

Åk svävare!

Gör en oförglömlig svävar tur över Mellanskärgårdens isbelagda fjärdar. Spännande paketlösningar för små och stora sällskap. Svävar taxi.

SvischAir
Svartsö
070-211 13 81
www.svischair.se

Forsmarks Wårdshus

Speglar sig i bruksdammen och i entrén möter gästerna en värmande brasa i öppna spisen. Julbordet står utspikat enligt gamla anor med hemlagad mat. På bordet står allt från vår egen julkorv, leverpastej och köttbullar till hemlagade karameller och strövar.

JULBORD 24/11–21/12

Julbord med "Så kan det låta" alla fredagar
samt torsdagarna 7/12, 14/12.
Från 1/12 serveras julbord endast torsdag - söndag.
Från 12/12 serveras julbord alla dagar.

JULMARKNAD
och JULKONSERT 17/12

Välkomna! | Tel. 0173-501 00 | www.forsmarkswardshus.se

Ett skrämmande kors sticker ut i mängden av gravar. Ingen vet var de sju ungdomarna ligger begravda. Korset restes till minne av den fasansfulla tragedin på isen.

Ödesdigra stormen över Vidinge

På Rådmansö kyrkogård i mellersta Roslagen står ett kors som sticker upp bland alla gravar. Det ser kusligt ut. Vågar man gå närmare kan man läsa inskriptionen och då målas en skrämmande historia upp. Den skedde i snöstorm på isarna utanför Vidinge.

TEXT: Lennart Jansson FOTO: Roine Karlsson

En hemsk olycka skedde för snart 130 år sedan, närmare bestämt natten mellan den andra och tredje mars 1888, mellan Vidinge och Sundskär.

Folkväckelsen drog fram över Roslagens skärgård. När man inte hade bönhus samlades man i hem till predikan, sång och bön – och gemenskap kring kaffebordet. Man sjöng mycket vid dessa möten, sånger på folkliga melodier, med snabba rytm än psalmerna och med ord som alla kunde stämma in i. »Bönemötena var det enda roliga ungdomen hade i skärgården på den tiden« sa man senare.

Den 2 mars, en lördag 1888 hade Petter Mattsson på Sundskär bjudit in till möte, för predikanten Anders Gustaf Jansson hade tagit sig ut till ön för att tala. Det fick sju ungdomar på Vidinge vetskap om och de bestämde sig för att vandra över isen till Sundskär. De kände sin skärgård, avståndet mellan öarna var knappt tre kilometer. Vägen var upptrampad och utmärkt med enrisruskor.

Wilhelmina Sundell, Klara Södergren, Algot Norberg, Leonard Söderberg och syskonen Anna, Frida och Helga Jansdotter gav sig ut på isen för att komma till Sundskär. Helga var bara 11 år och skulle egentligen stanna hemma på Vidinge, men hon grät och ville med och hennes mamma gav med sig. Tydligen trivdes ungdomarna i mötet hos Petter Mattsson, för det blev kväll innan de skulle traska hem. Men då hade det börjat storma. En snöstorm drog fram från nordväst och folket på Sundskär sa: »Stanna kvar här över natten!« Men de unga ville hem, avståndet var ju så litet och vägen kändes trygg. Men de mötte ett ökande snöfall, vinden kantrade utan att ungdomarna märkte det. De fortsatte med vinden i ryggen. De kom aldrig fram till Vidinge. Där tog man för givet att ungdomarna inväntat bättre väder på Sundskär och kände ingen särskild oro.

Säl var fastfrusen flicka

Mästerlotsen Edward Sjöblom, född 1903 hade som ung mött lotsförmannen Ingman, som bodde på Kudoxa. När Ingman vaknade på morgonen efter stormnatten såg han något mörkt ute på isen. Han tog sin bössa och gick ut – kanske var det en säl som låg där? Han fann en död, ihjäl-

frusen flicka! Han täckte över henne med några klädespersedlar och gick till Vidinge för att hämta folk. Gemensamt började de att följa spår ut på isen. Små snöhögar visade platsen där ungdomarna, en efter en, stupat av trötthet och inte orkat längre. En av pojkarna hade orkat ta sig sex kilometer över de isiga vidderna ända till Tiströnören söder om Marö. De sju ungdomarna fick en gemensam grav på Rådmansö kyrkogård. De exakta platserna vet man inte men år 1948 restes ett kors på kyrkogården till minne av händelsen. Där står ungdomarnas namn och följande text:

»Åt minnet av de sju unga Vidingebor, som omkommo på isen i den rasande snöstormen natten till den 3 mars 1888 och till erinran om den övergivna skärgårdsbyn VIDINGE reste Rådmansö församling detta kors år 1948.«

Hundraårsminnet av den tragiska olyckan markerades också på kyrkogården 1988. Den 2 och 3 mars 2018 är det etthundratrettio år sedan den tragiska olyckan inträffade. Då borde man i Rådmansö minnas händelsen på nytt och kanske sjunga några av de sånger som kan ha sjungits i Petter Mattssons stuga på Sundskär. 🐾

»Åt minnet av de sju unga Vidingebor, som omkommo på isen i den rasande snöstormen natten till den 3 mars 1888 ... «

FAKTA: Vidinge, en cirka 2 kilometer lång ö, hade på 1880-talet 77 bofasta, men händelsen 1888 ledde till att ön avfolkades. Efter 1941 har ingen varit mantalsskriven där. Men år 1904 bodde sagomålaren John Bauer (1882–1918) i en röd stuga i Vidinge by.

LITTERATURTIPS: »Natten då Gud blundade« Vidingeolyckan av Lennart Molander.

Presentkort på en natt i Trädhuset
– vilken julklapp!

Vandrarhem vid Trosavikens mynning
www.studiolagno.se
0156-224 70

Välkommen in
JUL I ATELJÉN!
Modellskepp
Fyrunderlägg
Skärgårdsmålningar
Pluntor
och andra trevliga julklappar

Ateljé Lilla Paradiset
Östra Långg. 21, Trosa
Tel 0156 - 13753
www.lillapariset.com

Trosa »Världens ände«

Trosa är känt som stad sedan 1300-talet och är därmed en av Sveriges äldsta städer. Eftersom landskapet runt ån är flackt, har landhöjningen resulterat i att havet dragit sig tillbaka och landarealen ökat. Staden låg från början cirka en halv mil inåt landet fram till slutet på 1500-talet. Redan i början av 1400-talet var Trosa en betydande handelsplats och stadsprivilegium erhöles år 1610 på den plats Trosa ligger idag.

Ett anrikt bageri

Välkommen och ta en fika i den gamla fina konditormiljön med anor från 1800-talet.

Nílssons Bageri
Västra Långgat. 27 Trosa 0156-123 94
Måndag-fredag 08.30-18, lördag 10-16

Upplev Trosa
- året om

VISIT TROSA TROSA.COM

Kan du läsa det här?

Bra! Då syns annonsen.

Vill du ha ett erbjudande?

Kontakta Josefin på 0709-701 901
eller josefin@magasinskargard.se

magasin**SKÄRGÅRD**.
www.magasinskargard.se

FOTO: BENGT OBERGER

Jazz i Trosa

Fredag den 17 november kl 19 blir det »JazzoMaten« på Trosa Kvarn i Trosa. Lotta Arvidsson sjunger jazzpärlor och klassiker, till detta serveras en matig deli-tallrik med varmt och kallt samt ett glas vin, öl eller alkoholfritt. Biljetter: 395 kr och köps på Ticketmaster.se. Arr: Trosa Storband och Trosa Matstudio.

Resebidrag till skolor

Nu kan skolor få resebidrag när de ska åka till Skärgårdsstiftelsens Utbildningsplatser på Gälö, Riddersholm, Björnö samt Hjälmo. Stödet är på 295 000 kronor som ska fördelas. Pengarna finansieras genom Skärgårdsanslaget. Skolor kan boka sitt besök på kansliet@skar-gardsstiftelsen.se och med bokningsbekräftelsen skickas ansökan om resebidrag. På utbildningsplatserna får barnen undersöka Östersjön och lära sig om skärgården på plats. *Ett jättebra projekt tycker vi.*

FOTO: ROINE KARLSSON

Bli medlem du också! 5 nummer veteranbåtskultur per år.
Sätt in 395:- på BG 5418-1128.

Ansök om medlemskap på vår hemsida, så missar du inte nästa nummer.
Du kan också beställa tidigare nummer á 50 kr.

Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar
www.veteranbaten.se
info@veteranbaten.se 08-7837904

ELBIL - med hytt

Vi har elbilar till skärgården
Bullrar inte, ryker inte och luktar inte
Elbilen som är pålitlig i alla väder

Ring 08 -10 82 83

Epton Trading AB
Generalagent för ClubCar i Sverige

Club Car

Årets julklapp?

Skrivbordsalmanackamed tretton fyrar

Efter många års samarbete med konstnär Lars Holm har vi tryckt upp almanackor med några av hans vackra illustrationer av fyrar. 2018 blir ett år med Högbonden, Fårö, Böttö, Garpen, Tjärven, Gäveskär, Kapelludden, Huvudskär, Märket, Finngrundet, Långe Jan, Björn och sköna Grönskär. (storlek 21 x 10 cm)

Pris: 80 kr (plus porto)

Skicka in din beställning till info@magasinskargard.se. Glöm inte namn och adress. Beställ före 13 december om du vill få den innan Julafton.

magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter

W

FOTO: ROINE KARLSSON

Stockholms skärgård **vackrast**

I undersökningen Samhällsbarometern 2017 har 2 500 svenskar svarat på frågor om svenska platsers skönhet och listan toppas av – Stockholms skärgård. På andra plats kommer Gamla Stan i Stockholm. Tätt följt av vackra Höga Kusten. Bakom rapporten står Projektengagemang.

Jul i stallet

På Rådmansö i Roslagen är det tradition att gå till stallet på julaftons morgon. Kyrkoherde Anders Skagerström och Anna Nordendahl håller en enklare ceremoni med psalmsång och tal i stallet på Kungsgården intill kyrkan. Ett populärt inslag med cirka 15 år på nacken som lockar både äldre och unga. Man sjunger först psalm nummer 121 »När juldagsmorgon glimmar jag vill till stallet gå«. *En stämmingsfull start på dagen.* / TEXT O. FOTO: ROINE KARLSSON

FOTO: ROINE KARLSSON

Östhammar stad firar 650 år

2018 är det 650 år sedan Östhammar fick sina stadsprivilegier. Det ska firas med olika jubileumsevenemang mars till september. Från väffelkalas på bygdegården Källör 25 mars till utställningen »Badlif« med kurortsdag och Kulturfestival samt Hemvårdardag i sommar. Den 1 september invigs Kulturhuset Storbrunn. *Kul med mer kultur tycker vi.*

Skärgårdskvinnor till Finland

Varje höst sedan över 30 år ses skärgårdskvinnor från Åland, Finland, Estland och Sverige på ett årligt »skärgårdskvinnoseminarium«. I år gick resan till Örö utanför Kimito. Vi bodde på en gammal försvarsanläggning som omvandlats till hotell, stugor och restaurang. I sedvanlig ordning blev det workshops, föredrag och minimässa samt underhållning med mycket skritt. Nästa år blir det Ljusterökvinnor i Sverige som står för värdskapet. *Det ser vi fram mot.* / TEXT O. FOTO: JOSEFIN EKBERG

Vi kör i vått och torrt!

- Lastbåt med kran för frakt av gods
- Leverans av grus och jord i storsäck
- Utläggning av bojar och flytbryggor
- Bärning och bogsering
- Hämtning av bygg- och grovsopor
- Mark- och schaktarbete

SKÄRGÅRDS
TJÄNSTER
YXLAN AB
070-5379019 www.skargardstjanst.se

Roslagsbostäder
-ett hem att längta till

Nyproduktion i Norrtälje

Nu bygger vi fler hyreslägenheter i Norrtälje!
Vill Du veta mer? Besök vår hemsida där aktuell information finns eller kontakta oss på telefon.

Din hyresvärd i Roslagen! Vi förmedlar
hyreslägenheter samt lokaler på fyra orter i kommunen.

Lommarvägen 1, plan 2
Box 56, 761 21 Norrtälje
Tfn: 0176-20 75 00
info@roslagsbostader.se

www.roslagsbostader.se

»Jag valde ju själv att jobba med natur och naturupplevelser och jag tror att det man tycker är kul är också det man blir bra på.«

NAMN: Anna Waxin

ÅLDER: 45 år, född i Oxens tecken, »envis som en oxe«.

YRKE: VD på Skärgårdsstiftelsen sedan 1 januari 2016

FAMILJ: Man och tre barn

ÄTER HELST: Fisk från Västkusten, som min man lagar till och vilt.

FÅR MIG ATT SKRATTA: Min yngste son, som är en riktig spexare och showman får mig att skratta varje dag. Jag skrattar även åt torr brittisk humor, som exempel Monte Python.

FÅR MIG ATT GRÅTA: Jag är en gladlynt person och gråter sällan, det ska i så fall vara åt något riktigt, riktigt sorgligt.

BLIR JAG RÄDD AV: Jag har en fobi! Jag blir fullständigt skräckslagen av getingar!

Stigen i Annas liv leder mot naturen

Hon är urtypen för den många vill vara. Ung, vacker, välutbildad, kompetent, social, glad, gift, tre barn – och, har ett toppjobb. Men någon typisk karriärkvinna med höga stilettklackar tycks hon inte vara. Snarare en friluftsmänniska med rejäla stövlar på. Vi har träffat Anna Waxin – Skärgårdsstiftelsens nya vd.

TEXT: Misse Ljungström **FOTO:** Bosse Lind, Skärgårdsstiftelsen

Hon bubblar av förtjusning. När hon körde från hemmet på Dalarö tidigt i morse fick hon syn på en varg ute på ett fält. Den kom stillsamt lunkande mot vägen och hon stannade för att titta.

– Det var helt magiskt, den stilla, vackra morgonen och den stora vargen. Det är en tik, som lär ha hållit sig i trakten den senaste tiden och nu fick jag se henne! berättar Anna Waxin, som sedan drygt ett och ett halvt år är VD för Skärgårdsstiftelsen.

Jag träffar Anna i hennes ganska lilla, men trivsamma arbetsrum på Skeppsholmen, men vi skulle precis lika gärna kunnat ses ute i naturen, för Anna är en alldeles äkta naturmänniska och njuter fullt ut av att vistas i naturen »här och nu« och uppleva alla dess stämningar. Anna berättar lyriskt om strövtåg i svampmarker, båtturer, fågelsång och utsikten från det egna huset på Dalarö. Hur hon tittar ut på morgonen och blir lycklig över vattnet och de två fyrar hon ser i ett ständigt varierande skimmer. Hon har fotograferat sin utsikt »hundra miljoner gånger«, säger hon, och hon tröttnar aldrig på den.

I huset bor också hennes familj; maken Eric, civilekonom precis som Anna, och barnen August elva år, Hedda nio år och Oscar sex år samt Flat coated retrievern Smilla, som fått sitt namn

efter ett grund på Västkusten och är fyra år samt katterna Panter och Tiger. Hela familjen tycker om att leva friluftsliv, vare sig det är långa promenader i skogen eller dagsturer till någon ö i ytterskärgården i den egna motorbåten. Anna åker gärna båt även utan mål, men hon har en speciell plats i hjärtat för Biskopsö, som hon vuxit upp med.

– Hela min uppväxt hade vi båt och båtplats vid Dalarö och jag älskade våra utfärder i skärgården, som ofta gick till någon naturhamn på Biskopsö. Vi bodde i Enköping, men min pappa hade seglat färdigt på Mälaren och ville hellre fara ut i skärgården, därför hade han ordnat så båten kunde ligga på Dalarö.

Annas riktiga intresse för naturen vaknade i högstadiet och när det var dags att skriva uppsats eller att göra egna arbeten valde hon alltid ett ämne ur naturen.

– Helst hade jag valt att utbilda mig inom natur och turism, fast min pappa, som också är civilekonom, tyckte att det var bättre att jag blev civilekonom. Men jag läste marinbiologi också! Idag är jag jättetacksam för pappas påtryckningar för det blev ju den bästa tänkbara kombinationen för mig.

Annas dotter Hedda visar samma intresse för djur och natur, som Anna själv hade i den åldern och Anna försöker att inte trycka på, men att vara

observant och uppmuntra det barnen tycker är roligt.

– Jag valde ju själv att jobba med natur och naturupplevelser och jag tror att det man tycker är kul är också det man blir bra på.

Från Hawaii till Dalarö

Att Anna bor på Dalarö idag är tack vare kärleken. Hennes man Eric, som hon för övrigt träffade på Hawaii, är från Bohus-Malmön på Västkusten och när det blev dags för dem att bestämma var de skulle bo, var Dalarö den enda plats nära Stockholm som Eric kunde tänka sig att bo på. Därför skaffade de huset här. Men alla semestrar tillbringas de på hans hemö – Bohus-Malmön.

Annas meritlista är lång och de flesta VD-uppdrag hon haft har varit i dotterföretag till Sveaskog, som omfattat allt från kanaler vid Hjälmarens till laxar i Mörrumsån. Hon har också varit marknads- och försäljningschef i Svenska Turistföreningen och hennes jobb har egentligen alltid rört sig om naturupplevelser.

– Allt hör ihop, det handlar om upplevelser i naturen, även i det Skärgårdsstiftelsen gör.

Anna berättar ingående och entusiastiskt om sina ambitioner och sin strategi för stiftelsen – kontentan är att alla anställda är viktiga och ska känna stolhet för sitt jobb, så att stiftelsen är välkänd, uppskattad och outhärlig även om 50 år oavsett vem som sitter vid rodret då.

– Det är ett häftigt uppdrag och det gäller att verkligen förstå besöksnäringen för att kunna driva verksamheten så ekonomiskt som möjligt och även kunna få igen satsade pengar. Vi måste ställa upp för stiftelsen, det finns så mycket den ger tillbaka, säger Anna Waxin med ett varmt leende och trygg övertygelse. 🐦

Anngret Andersson föll pladask för Söderarm, flyttade ut och blev ön trogen. Året runt – i ur och skur sköter hon om sina gäster. Här vill hon och maken Åke bo kvar så länge som möjligt.

Varm jul på frostig skärgårdsö

Längst ut i skärgården ligger ön – Söderarm – med hav på tre sidor. Vinterklädd och vindpinad med bara havsörnar på besök så här års. Här bor Anngret och Åke sedan sexton år tillbaka. – Det finns inget bättre ställe att bo på än här, säger Anngret Andersson.

TEXT: Karl-Gustaf Mattsson

Söderarm har en lång historia av fiskare, lotsar, fyrfolk och militärer. Numera är det främst konferensgäster som kommer på besök.

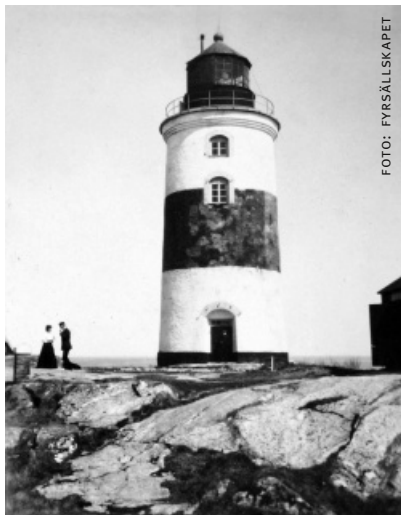

FOTO: FYRSÄLLSKAPET

FOTO: LOTSVERKET

FOTO: ROINE KARLSSON

Det går med god fart från Råfsnäs brygga ut i Stockholms norra skärgård. Den lilla taxibåten tar 12 personer och den här dagen är det fullt med folk ombord. Det är en gnistrande kall vinterdag och klockan är två på eftermiddagen när vi passerar Tjockö i innerskärgården. Isen har ännu inte hunnit lägga sig, så skepparen kan gasa på när vi kör ut mot Sjalstensfjärden. Några månader följer oss en stund men vänder snart åter in mot fastlandet. Vid Tviklovan börjar det friska i och iskalla vågor stänker in över däck. Kylan kryper innanför skinnen och man drar jackan om sig lite extra.

Men strax därefter är vi framme vid målet. Till Söderarm, sista kobben innan Ålands hav. Ön dyker upp som en val ur havet. Grå, karg och ärrad belagd med ett lätt lager av snö. Osannolikt nog dock fylld av hus och bodar samt toppad av en röd och vitmålad fyr. Ensam på kajplatsen står en kvinna i vit mössa.

– Välkommen till Söderarm! ropar Anngret.

För folk i gemen är kanske Söderarm mest kända som namnet i väderrapporterna från SMHI. Sommaren här brukar bjuda på solsken och varma sydvindar, men kring jul när Kung Bore dragit ett snötäcke över skärgården och isen ibland lagt sig, är snarare rapporteringen: »Måttligt med snö, god sikt, nordostlig vind, 5 meter per sekund.

– Det blåser ofta här ute, mer eller mindre. Men gillar man naturen och stillheten så har man definitivt kommit rätt. Här mellanlandar många flyttfåglar på sin sydnordliga färd, andra stannar och häckar och ibland seglar havsnarna förbi.

Första gången Söderarm nämns i skrift är på en karta från 1645, då benämnt som »södra armen vid udden«.

– Men någon bofast befolkning fanns nog inte då, troligen bara tillfälliga besö-

»Första gången Söderarm nämns i skrift är på en karta från 1645, då benämnt som »södra armen vid udden«. På 1700-talet dök i alla fall en fyrbåk upp, kanske uppmärksammas av ryssarna som gjorde påhälsning 1719.«

kare från innerskärgården som kom hit för att jaga och fiska.

På 1700-talet dök i alla fall en fyrbåk upp, kanske uppmärksammas av ryssarna som gjorde påhälsning 1719. Två hundra år senare var trängseln betydligt större på 800 kvadratmeter lilla Torskär, som ön egentligen heter. Av lotsar, fyrpersonal och militärer, under andra världskriget huserade här över 200 kustartillerister. Men numera råder åter friden på Söderarm. Sedan 1999 när försvaret lades ner är det bara naturens ljud man hör.

– Ja, bortsett från åsynen av färjorna till Finland, Ryssland och de baltiska staterna förstås. Pendlar fram och tillbaka någon distansminut norröver. Man ser dem men hör dem inte.

Magisk natthimmel

Med hjälp av Anngret tar vi oss i land och promenerar upp över ön, förbi husen och den gamla fyren. Vinter-

mörkret har redan börjar omsluta oss, allt skiftar i grått, blått och mörka nyanser. Bara några varma ljuspunkter glimmar från fönstren. Men mörkt är det inte. Hela den väldiga stjärnhimlen lyser upp ön.

– Nej, det är väl aldrig riktigt mörkt på Söderarm, inte ens när det är molnigt. Här finns inga gatlampor eller stadsljus som skymmer rymden, bara månljus eller klar stjärnhimmel.

Anngret och hennes man Åke är i de enda bofasta på Söderarm. Tidigare arbetade de i Norrtälje. Hon som rektor, han som försäkringstjänsteman. Men med sommarstuga på Tjockö och många segelturer i skärgården blev de snart alltmer förtjusta i livet vid havsbandet.

– Vi vill bo kvar här så länge det bara går, vi gillar det här sättet att leva. Det är lätt och underbart att kunna bo så här, med naturen och vädrets makter inpå oss. När stadsborna har svårt att förstå

FOTO: THOMAS CARLBERG

FOTO: ROINE KARLSSON

»Ensamma har de aldrig känt sig.
 – Nej då, alltid är det någon som tittar in på lite kaffe. Privata båtägare, sjöräddningen, kustbevakningen eller sjöpolisen. Då tror jag nog att man kan känna sig mer ensam i stan.«

varför vi bor kvar, brukar vi svara att det bästa är att komma hit och uppleva det själva, det är den bästa beskrivningen.

Ensamma har de aldrig känt sig.

– Nej då, alltid är det någon som tittar in på lite kaffe. Privata båtägare, sjöräddningen, kustbevakningen eller sjöpolisen. Då tror jag nog att man kan känna sig mer ensam i stan. Och om man nu nödvändigt vill åka in till Stockholm så kan man ju vara där på en timme med båt och buss. Eller ta helikopter och vara där på 20 minuter.

Blev kär i ön

Värmen slår emot oss när vi kliver in i den gamla utkiksbyggnaden, Förri i tiden

använd av Sjøräddningen, vilka sedan några decennier tillbaka istället huserar inne i Räfnäs. Anngret bjuder på glögg och den rykande varma drycken driver slutligt bort det sista av kylan utifrån. I matsalen står julbordet redan serverat och här fattas ingenting som bör finnas med. Allt hemlagat, inget halvfabrikat.

– Och kakorna är efter mormors recept, säger Anngret och pekar på korntkakor, schackrutor och mördegskakor med sylt.

Det är sexton år sedan Anngret kom hit. Bara för att titta och fundera på en idé hon fått av Länsstyrelsen. Att kanske göra något av den gamla fyrplatsen som stod övergiven sedan året innan. Pla-

När stormen viner ute är det extra skönt att tända ett ljus, sätta på sig raggsockor och bara mysa.

ner fanns på att bränna ner husen, för ingen hade längre någon användning av anläggningen.

– Jag blev kär i ön direkt, den var ju fantastiskt fin och vacker. Som ett helt litet samhälle med byggnader ända från 1800-talet. Visserligen var en del av dem sörrenoverade på femtiotalet, men mycket särpräglat fanns kvar som jag genast fastnade för.

Anngret engagerade sig hit först, pendlade fram och åter på helgerna. Åke kom senare och för gott när han tog ut förtidspension. För att ägna tid åt underhåll av fastigheterna, det vill säga fem hus för gäster, matsal i utkikstornet, bastu i den gamla militärbunkern och en annorlunda bar i det gamla kanonbatteriet. Tidvis har de hjälp av kock, vaktmästare och en alltiallo. Snart började folk åter uppmärksamma den högst avsidig belägna ön, och för att göra det ännu lättare för dem att komma ut tog Anngret behörighet för framförande av båtar med marschfart på mer än 35 knop.

– Det är inte så många kvinnor som har dessa behörigheter.

De hemlagade julborden hör till en av de mest besökta tilldragelserna på Söderarm. Men dan före julafton stänger butiken och Anngret och Åke tar för ovanlighetens skull en sväng till fastlandet. För att fira jul med släkten i Uppsala. Men bara någon dag.

– Vi vill helst vara tillbaka här redan på juldagen. För att njuta av den egna julmaten och julpyntet i vår egen lägenhet. Se ut över havet på alla båtar som glimmar vid horisonten, betrakta stjärnorna och mänskenet eller bara må bra av alla adventsstakar och julstjärnor som lyser i både fyr och alla husen. Då är det julstämning och glädje över hur bra vi har det som får bo här ute, avslutar Anngret. 🐦

Segla med skolskeppet CONSTANTIA

Företag, privata sällskap, skolklasser, föreningar
med flera hör till våra mycket nöjda kunder.

Allt från eftermiddags- eller dagsturer till
seglatser om två-tre dagar eller mer.

Deltagare i sommarens långresor bokas
individuellt - beställ långseglingsprogrammet på
www.constantia.se

CONSTANTIA 1908

Stiftelsen Solnaskutan

Söderarm året om!

- ✓ Konferenser
- ✓ Teambuilding
- ✓ Utbildningar
- ✓ Bröllop
- ✓ Födelsedagsfester
- ✓ Jularrangemang
- ✓ med mera...

**Välkomna till oss
i havsbandet!**

Anngret, Söderarm AB

www.soderarm.com

W

ILLUSTRATION: SYDVÄST ARKITEKTUR OCH LANDSKAP/NORRTÄLJE KOMMUN

Norrtälje hamn kan få miljöpris

Tidskriften Betong har nominerat Norrtälje kommuns samverkansprojekt med NCC i Norrtälje Hamn till Årets miljöpris. Nomineringen gäller initiativ för att minska klimatpåverkan från betong. I samband med grundförstärkning av gator och vatten- och avloppsstråk har miljöbetong valts. En betong med inblandning av flygaska. Koldioxidutsläppen kan med denna miljöbetong reduceras med cirka 20 procent. Den 23 november koras vinnarna på Betonggalan i Stockholm. *Vi håller tummarna.*

Hört på ljugarbänken

- Hur kan du veta att gäddan du missade vägde 10 kilo?
- Det kom en våg just då.

Rättelse

I sommarnumret har några bilder i reportaget om Nynäskalaset fått fel fotobyline. Rätt ska vara sid 63 Ace Wilder pressbild: Mynewsdesk. Sid 64 Loreen pressbild: Annika Aschberg, Magnus Uggle pressbild: Ellinor Koda. *Vi ber om ursäkt för misstaget.*

Rådmansö blir ö igen?

Föreningen Nenningsund för en kamp sedan några år att gräva upp ett igenväxt sund på Rådmansö öster om Norrtälje. Drömmen att Rådmansö ska bli en ö igen lever vidare. Om sundet öppnas kan småbåtar slippa runda halvön via Kapellskär och ta en mycket snabbare genväg. Det är historiska farvatten som fanns med redan i kung Valdemars segelled. Projektet framskrider och ett samarbete med kommunen har inletts. *Vi ser med spänning fram mot utvecklingen.*

FOTO: FÖRENINGEN NENNINGESUND

Din båt - vårt intresse!

0730-29 39 49

SKÄRGÅRDSVARVET
GRÄDDÖ

f.d.
Hedbergs
Marin
skargardsvarvet.se

Ditt fullservicevarv
i Roslagen.

Vinterförvaring
i varmhall, boka nu...

Auktoriserad
Honda-verkstad.

HONDA
MARINE

MARINFLYTBRYGGAN

Egen tillverkning
Lager
Helhetslösningar
Flytbryggor i trä
Flytblock
Ponton- & hamnbryggor
Båt- & badbryggor
Bojar och bommar
Förtöjningsmaterial
Tillbehör

MARINFLYTBRYGGAN

Allt för hamnen

Tel. 0176-22 16 35 / 070-812 65 28 www.marinflytbryggan.se

Rådmansö

öppna famnen till Roslagen

Present & Gårdsbutik
**BREVIKS
LOGEN**
Sväng av vid mjölkpallen på
E18 efter Södersviksavfarten
0701-471 549, 0176-428 06

Fritidsbyn
Kapellskäret
Vandrarhem STF Camping SCR
Gästhamn
www.fritidsbyn.se
Tel 0708-800 838

FRÖTUNA TAXI & BUSS AB
*Vi kör dig lugnt
och säkert*

ABONNERING AV BUSSAR
Telefon 0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

GRÄDDÖ BYGG
& SNICKERI AB
TOTALENTREPRENÖR
Mattias Anders
070-723 41 20 070-723 41 21
www.graddobygg.se

GRÄDDÖ
ELINSTALLATIONER AB
0709-556 636
www.graddoel.se

ALLT FÖR BÅTEN
MERCURY VOLVO PENTA
GRÄDDÖ MARINA
0176 409 00
WWW.GRADDOMARINA.SE

Pizzeria
GRÄDDÖ
KEGAR SALLAD GRILL PASTA
Lunch 85:--
(10-14) Ingår salladsbuffé, dryck, bröd, kaffe.
Fullständiga rättigheter **0176-400 11**
Öppet vinter må-lö 10-22, sö 11-22

ICA **Gräddö** **Q STAR**
Skärgårdshandel
Välsorterad ICA-butik
Tel: 0176-400 12

ATG, Svenska Spel och DVD-uthyrning
Ombud för Posten och Systembolaget

Välkommen
GRÄDDÖ SALONGEN AB
Ingela Wickman
Boka tid (1 mån av tid drop in)
0176 - 401 41
Ingela.wickman@hotmail.com
Mitt emot ICA i Gräddö

**Mauds
HEMSLÖJD**

Refsnäs 0176-403 92 eller 070-547 19 36

ZUMBA!
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD
move
CATARINA HAGSTRAND
ZUMBA
Fitness
www.movecatarina.se

Bröllop & Fest

RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD
Gräddö • 0709-701 901
www.radmansobygdegard.se

Vill du också synas här?
Ring Josefin på 0709-701 901
eller maila josefin@magasinskargard.se
magasinSKÄRGÅRD.
www.magasinskargard.se

DIN BYGGHANDEL!
RäfsnäsSåg AB
0176-402 65 www.rafsnassag.se

Måleri AB
070-403 31 03
070-722 01 15
www.trevismaleri.se

Hällristningen
i Kapellskär är
från 1752 då kung
Adolf Fredrik och
hans mannar låg
och väntade på
väder för att segla
till Finland.

NAMN: Magnus Ivanoff **BOR:** Djurö
ÅLDER: 48 år **FAMILJ:** Fru och två barn
YRKE/INTRESSE: Svävarkonstruktör
och tävlingsvävar

MER INFO: Ivanoff Hovercraft AB,
www.hovercraft.se

Magnus har ett svävande liv

I en verkstad på Djurö bygger Magnus Ivanoff svävare som ska exporteras till hela världen. Magnus är fyrfaldig världsmästare och har i år tagit inofficiellt världsrekord på is. Hela familjen kör svävare och äldsta sonen har precis börjat tävla. **TEXT O FOTOK: HÉLÈNE LUNDGREN**

När Magnus Ivanoff var liten bodde han på Norra Stavsudda där hans föräldrar drev en affär. Det fanns ingen skolskjuts till skolan som låg på Djurö och från sju års ålder fick han bo på internat under veckorna. Hans pappa började titta efter andra alternativ och köpte en ritning på en svävare av plywood som de byggde tillsammans.

– Några gånger körde jag svävaren själv till skolan, berättar Magnus.

Vid 11 års ålder började Magnus att tävla i England och 1982 blev han juniormästare. Magnus har vunnit VM fyra gånger och blivit Europamästare nio gånger. Det är en liten krets i världen på cirka 60 personer som tävlar, på land och is, varav 12 personer i Sverige. I vintras tog Magnus ett inofficiellt världsrekord på is och körde i hastigheten 148,3 km.

– Det är lätt att svävaren lyfter, så för ett fartrekord använder man blytackor

och sandsäckar. Jag körde fyra vändor innan jag vågade testa, säger han.

Magnus fru Carina tävlar också och barnen Rickard och Fredrik har kört sen de var tre år.

– De hade inte begrepp om att det var svårt att köra svävare och man måste våga sladda. Den äldsta sonen Rickard som nu är 11 år har precis fått börja tävla i juniorklassen och han har sett fram emot att tävla i Frankrike, fortsätter Magnus.

1986 ringde en fiskare från Mälaren och frågade Magnus om han inte kunde bygga en svävare åt honom.

– Vi köpte skrov och motor från en engelsk tillverkare som vi sen ändrade lite. Svävaren fungerade jättebra och andra fiskare ringde och sa att de också ville ha en sådan där gul maskin. De visste inte ens vad den hette men med hjälp av en svävare kunde de förlänga

fiskesäsongen av gös några veckor till. Hjälmmaren är Sveriges svävertätaste sjö och åtta-nio yrkesfiskare använder svävare, berättar han.

Svävare jorden runt

2007 blev Magnus första svävaren med helt egen design färdig. Den såldes till Irak där den skulle användas för att leta minor och ammunition som de amerikanska trupperna hade dumpat i Persiska viken.

– Svävaren skulle användas på tre meter grunt vatten och den skulle ha en metalldetektor. Jag testade den med en windsurfingbräda och det fungerade, säger Magnus.

En sexsitsig svävare kostar cirka 900 000 kronor och Magnus har tillverkat över 100 svävare med fyrtaktsmotorer och täckt kabin. Kustbevakningen, Sjöräddningssällskapet och Sjöfartsverket använder flera av hans svävare.

– Prestandan är bättre och jag har fått ner ljudnivån. Runt svävaren sitter 92 kjolar av materialet hypalon. En svävare såldes till Korea och skulle användas för att ta vattenprover i en flod. En annan såldes till Nigeria och beställaren frågade om det gick att få den med skottsäkra glas. Ett svenskt byggbolag behövde en svävare när de höll på att bygga en bro i Hongkong. Vi åkte dit för att testa svävaren men de hade inte fått klart med tillståndet ännu. När kustbevakningen kom fick vi köra in på grunt vatten i vikarna så att de inte såg oss. När de hade åkt kunde vi köra igen, avslöjar han.

Magnus ser fram emot en kall vinter med mycket is. Han är nästan klar med en 12-sitsig svävare och har nya kunder på gång i Dubai och Indien.

– Jag har även byggt en ny tresitsig öppen svävare som kostar cirka 300 000 kronor och passar utmärkt till privatpersoner och familjer. 🐦

»Svävaren fungerade jättebra och andra fiskare ringde och sa att de också ville ha en sådan där gul maskin. De visste inte ens vad den hette men med hjälp av en svävare kunde de förlänga fiskesäsongen av gös några veckor till.«

Delikatesslåda fylld med härligt mathantverk. Smakrika ostar tillsammans med sagolik marmelad, honungsås, ölkorv och knäcke. Packas i fin trälåda, även den närproducerad. Pris 500 kr. Beställ av Ostmakeriet på Rindö. www.ostmakeriet.se

Julklappar

Sjöförklaringar. Ett roligt lagspel för två eller flera lag som gillar skärgård, båtar och hav. Spelreglerna är enkla och spelet är förpackat i en trevlig liten sjöäck. Innehåller: 500 brickor med sjö-/båttord, timglas och spelregler. Pris 175 kr inkl. porto. www.skargardskunskap.se

Rund bricka i laminerad björk med mönster från Vaxholmstyget, 38 cm i diameter. Välj mellan svart, grått, beige eller rött mönster på vit botten. Mönstret kan variera beroende på vilken del av Vaxholmstyget som avbildats. Tål maskindisk. Pris 295 kr. Webshop www.the-bedandbreakfastshop.se

Handstöpta ljuskronor. Design Bo Renborg, Hallstavik. Ljusen säljs på julmarknad i Herräng 18 nov och Länsmansgården, Åkersberga 9-10 dec. Priser ljuskronor 395 kr, raka ljus 32 cm 60 kr paret. Beställ på tel 0733-96 16 96 eller mail bo.renborg@creanom.nu.

Marin inredning. Härliga kuddfodral, fiskarflötesljusslinga, ankarlampa, marina pepparkaksformar och mycket annat fint! Du kan beställa en kudde med din plats och med koordinater i latitud och longitud. Kontakt: maria@stikkandesign.se, 0708-681 766, Webshop: www.stikkandesign.se

Guldvivas Ängeln

som bärs år efter år
och som passar i alla paket.
Silver 656 kr inkl. kedja
18K Guld 2 356 kr exkl. kedja.
Denna handgjorda Ängel
hittar du bland annat
i Sjökvarteret i Mariehamn
eller beställ enkelt på
www.guldviva.com

Bellmanpunschen är extra torr och elegant. Alk vol 28 %, 50 cl. Dess unika smak kommer från Fader Bergs ekfat från 1800-talet. Försiktigt söttad med honung och rörsocker, båda ekologiska. Alla flaskor är numrerade och signerade. Begränsad mängd. Tillverkas av Norrtälje Brenneri. Pris 982 kr.

Glasunderlägg. Design Plurr – from Skärgården with love. Fyra olika motiv på sjöfåglar. Pris 75 kr/st eller 280 kr för fyra. Säljs via webshop www.plurr.se eller hos olika återförsäljare.

Ny bok med dikter av Einar Malm (1900-1988). »Jag bor i asparnas blåst« innehåller ett urval av roslagsskalden Einar Malms rika alster. Antal sidor 208. Cirkapris 172-219 kr. Utgivningsår 2017. Ges ut av Norrtälje Bibliotek Förlag och Bibliotekets Vänner i Norrälje.

Randig badrock fodrad med frotté
Frottéfodrad badrock i 100% bomull med fickor finns i två färgställningar. Färgställningar: rosa, vit/rosa/ljusgrönt/grått och turkos/svart/guldbeige/rosa
Storlekar: S/M och M/L Pris 1 570 kr. Säljs hos Miklagård:
<https://shop.miklagard.nu>, www.miklagard.nu

Plocka ihop din egen julkorg
med lokala produkter och annat smått och gott. Du hittar mycket att välja på hos Norrtälje Musteri, Estunavägen 63, Norrtälje. www.norrteljemusteri.se

Följetong Del 9

Omöjligt är ett hjärnspöke

AV Eva Kullgren

Resumé: Mitt livet bestämmer sig Eva Kullgren för att förverkliga en barndomsdröm – att segla på de sju världshaven. Hon trotsar alla olyckskorpar och skaffar en segelbåt, s/y Olina och drar iväg på sitt livs stora äventyr. Utan någon särskild seglingserfarenhet. Eva får råd och hjälp längs vägen när hon stöter på olika sorters problem. Men hon vill absolut segla ensam. Till och med när hon korsar Atlanten på väg mot Brasilien. Trots knapphändig utrustning. Läs den spännande fortsättningen på boken »Omöjligt är ett hjärnspöke«.

Kap Verde är en liten ögrupp vid Afrikas kust som inte alls är grön som namnet påskiner.

Det är som om en bit av Saharaöknen seglat ut och lagt sig i Atlanten med massor av sand och »harmatta« vinden som bäddar in öarna i ett gult dis. Vinden för med sig gul sand som täcker din båt. Rena rama paradiset för den som gillar sandstränder och ett »kitesurfar-Mekka« för den fina vindens skull. Olina kom till Mindelos hamn precis lagom till karneval.

Min motor hade delvis eller helt legat under saltvatten under det lilla missödet på vägen, nu behövde den sköljas ordentligt och kanske en mekaniker kunde titta till den. Vatten är en bristvara på Kap Verde men jag köpte flera liter, sköljde och borstade med en gammal tandborste. På Kanarieöarna hade jag fått motorn reparerad och rengjord, men eftersom det bara fanns svart metallfärg så tyckte mekanikern att jag skulle vänta med att måla den tills jag hittade en bättre färg. Ett stort misstag. Motorn rostade helt och hållet trots mina försök. Det fanns ingen mekaniker eftersom

alla var på karneval. Sedan Malaga hade jag kämpat med reparationer av min motor och på Kanarieöarna hade den gått igång men nu var den helt död igen. Andra båtar kom in och de hade alla mardrömsseglatser att berätta om och mitt lilla missöde bleknade bort i takt med karnevalstrummorna.

Karnevalen är en folkfest. Under nästan ett helt år har man sparat pengar, målat karosser och sytt dräkter. Alla vill ha kul och det är en härlig medryckande feststämning. Karnevalstågen är enormt påkostade och fantasifullt utsmyckade. Gammal som ung är ute på gator och torg hela nätterna. Den intressantaste företeelsen tyckte jag var »mandingas«. Mandingas dansar mellan karnevalstågen, slår på sina trummor och sjunger obscena sånger. De smetar in sina kroppar med en blandning av fritryolja och vätska från gamla bilbatterier(!), tills de blir svartare än svart. Jag frågade alla och undrade om det fanns någon särskild historia eller symbolik kring »mandinga«. »Du kan också vara mandinga om du vill«, sade de och visst var det

lockande, men så fort jag tänkte på batteri och fritrysmeten så tappade jag lusten.

Olina lyckades i alla fall få två små »stolpar« fastskruvade i däck, där monterades en fast självstyrningsanordning eftersom systemet visat sig fungera utmärkt. Det är ett billigt alternativ till de dyra vindrodren som finns på marknaden, cirka 2 000 euro sparade. På marinan var det många som inte trodde på systemet men jag tänkte »omöjligt är bara ett hjärnspöke« och seglade iväg.

Efter mardrömmen på väg till Kap Verde var jag lite spak. Det är bra det, att hela tiden ha respekt för havets makter. Ett vant oroande. På marinan berättades hemiska historier om mastbrott som nästan uteslutande handlade om rullflockar som släppt eller vant som smått. »Om det händer dig, hur ska du då ta dig vidare utan motor«, frågades det. Dök sedan temat »livbåtar« upp så var det bara till att sitta där och skämmas över Olinas bristfälliga utrustning.

Försiktighet fick gälla. Hela tiden bara så mycket segel uppe att vi skulle fixa ett squall. »Squalls« är små elaka vindbyar som kan dyka upp helt plötsligt som ett mörkt moln på en klar himmel. Vinden dubblar sin hastighet och du får dig en sötvattendusch.

12–16 dagar borde resan ha tagit. Mig tog det tjugo. Det tog tid, kanske för att tiden tappat sin betydelse och knopmätaren inte längre var intressant. Vi gick ganska bra på dagarna men tappade på nätterna då jag reducerade segel. På nätterna seglade vi med stjärnorna som gjorde sin nattliga seglats på Vintergatan. Ibland sveptes vi in i ett tjockt täcke av moln och då var det bara ljudet av porlande vatten som skvallrade om vår framfart. Månen växte sig allt större ju mer vi närmade oss kusten. Solen gick upp lite senare för var dag, Olina jagade vågorna och lekte med delfinerna. Det kändes lite som om seglen skulle flaxa till och lyfta Olina från havets yta, som en flygfisk.

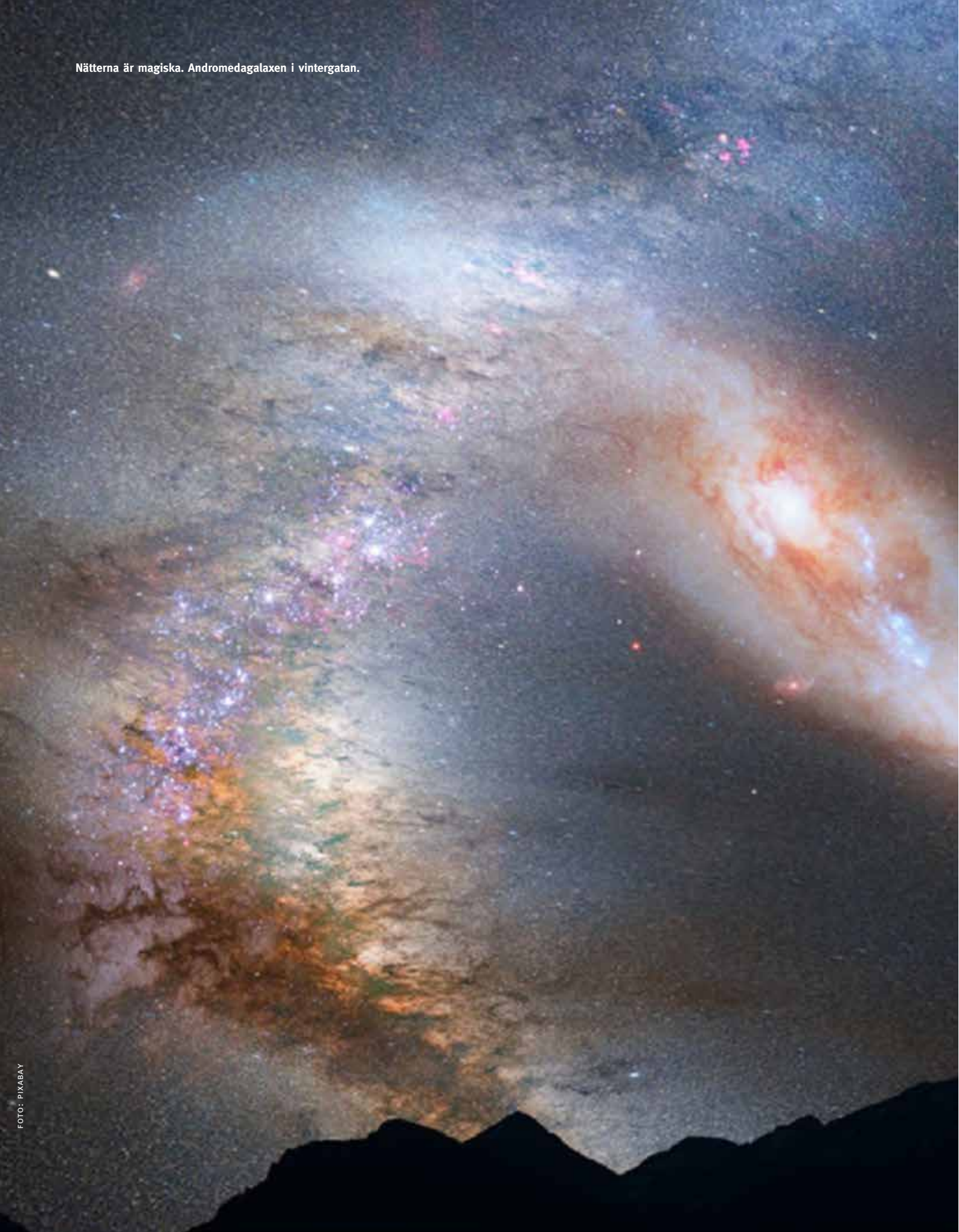
Historier om brännmaneter och hajar skrämmer. Och inte ett enda dopp blev det, men desto fler hinkar ju närmare ekvatorn vi kom. Precis då vi lämnat norra halvklotet bakom oss så offrade jag ett halsband till Poseidon och det blev

»Det är som om en bit av Saharaöknen seglat ut och lagt sig i Atlanten med massor av sand.«

Nätterna är magiska. Andromedagalaxen i vintergatan.

lite extra fest den dagen. Vi var väldigt nära land då också. Utav alla sträckor jag seglat sedan resans början var detta den absolut lugnaste och mest bekymmersfria av dem alla, så inte undra på att man är tacksam och skänker Poseidon ett halsband. Resans enda miss var att jag inte hade spinnakerbom.

Angöringen var väldigt svår. Plötsligt blev havet mörkgrönt och betedde sig underligt. Det skiftade mer och mer till brunt. Vi gick från 3–4 000 meters djup till 60 meter utan att se land. Det gick små snabba vågor över vattenytan som förde ett kusligt ljud med sig. Jag fick för mig att havet viskade till mig »fsss, fsss försiktigt!!« och spanade frenetiskt efter sandbankar men så blev jag omkörd av en stor trälare och förstod att jag nog bara blivit lite paranoid. De resterande åttio milen uppför floden till Belém var oerhört krävande för att strömmarna var starka. Rev och sandbankar lurade överallt.

Frånsett de sista två dagarna så var resan egentligen busenkel, om en kamera skulle följt med över Atlanten så skulle det blivit en utomordentligt tråkig film. Det handlar om en annan slags resa som inte kan visas på film. En resa i samspel med din omgivning och i harmoni med dig själv. Att bara vara. På något vis kan jag förstå djupt religiösa som avger tysthetslöfte eller lever en tid som eremit. De uppfyller ett behov av stark andlighet.

»Ta med dig Fernando« sade alla. Fernando är en stackare som hade försökt ta sig hem från Kap Verde till Brasilien i över en månad. »Det är bättre att vara två om olyckan är framme« sades det till mig, då jag visade mig på marinabaren. Förvånansvärt många plockar upp liftare och får sig på så vis en extra hand med vakterna och matlagningen. Ni ska veta att det inte är lätt att laga mat på oceanen för det gungar en hel del. »Hoppsan, där seglade visst ett stekt ägg iväg« eller så kanar kaffekoppen iväg, då du släp-

»Ta med dig Fernando, sade alla. Fernando är en stackare som hade försökt ta sig hem från Kap Verde till Brasilien i över en månad. Det är bättre att vara två om olyckan är framme.«

per den bara en sekund för att öppna ett kexpaket. Argumentet om säkerheten ombord godtogs; Olina utan AIS, EPIRB, libbåt och motor, inte kan jag som kapten ansvara för liftare under de omständigheterna. Anledningen var att det inte var särskilt tilltalande att ha en främmande person ombord på ett så litet utrymme under en så lång tid. Kanske jag sökte efter andlighet också. Jag har försökt att skildra den »inre resan«, att berätta vad som händer då man är ensam ute på oceanen.

Insikten om sin egen litenhet är total när man är en längre tid ensam ute på den mäktiga oceanen. En omtumlande litenhet där du som person upphör att existera. Det är inte en otäck eller negativ känsla, utan snarare en positiv upplevelse. Litenheten förvandlas till något stort, evigheten.

Ditt väsen blir en del av denna evighet. Du lever i ett oändligt rum där hori-

sonen är dina väggar och himlavalvet ditt tak. Ett gränslöst rum där dagarna och vågorna rullar förbi. Du bara sitter där och blickar mot horisonten utan att reflektera över vad ögonen ser. Inga tankar, bara tomhet. En meditation.

Din kropp rör sig per automatik; trimmar ett segel, äter eller sover lite. Du sträcker upp armen för att nudda en stjärna.

Ingen mening, bara handling.

Ibland känns stjärnhimlen nära, så nära.

På Oceanen

Med passadvindarna västerut. Vågorna för oss upp och ner. På Oceanen. Under blågrått skimmer. Döljer sig havets hemligheter. I djupet. Dagarna kommer och går. Solens strålar bränner. På ekvatorn. Nätterna är magiska. Stjärnhimmel och

»Karnevalen är en folkfest. Under nästan ett helt år har man sparat pengar, målat karosser och sytt dräkter. Alla vill ha kul och det är en härlig medryckande feststämning.«

månken. I evigheten. Allt är oändligt långt borta. Ändå förundransvärt nära. På Oceanen.

Det var en härlig känsla att stiga iland på den amerikanska kontinenten, jag hade faktiskt korsat Atlanten helt ensam.

Brasilien är ett stort land, nästan lika stort som Europa och där bor det 200 miljoner människor av alla möjliga olika etniska ursprung. Det pratas snart bara portugisiska för att minoritetsspråken håller på att dö ut, en form av lingvistiskt massmord pågår med allas goda minne.

Fotboll är ett internationellt språk och jag kom till Brasilien till fotbolls-VM. Det snackades mycket boll. Folk var nästan lite kusligt fanatiska. Allt avstannade då det var match och all kraft gick åt till fotboll. Fotbollen lamslog all aktivitet långt innan matcherna började för att folk började förbereda sig. Och efter matcherna var det folkfest på gator och torg hela natten. Dagen efter var de flesta rätt avslagna och trötta. En bitter förned-

ring var dock matchen mot Tyskland då Brasilien släppte in sju mål (!!!). Den brasilianska folksjälen fick sig en rejäl knäck.

Vart ska man ta vägen i ett så stort land? Floder är fint: allt sötvatten som flödar i vackra landskap och denna ständiga förändring är förtrollande. På vägen över Atlanten tittade jag i Brasiliens karta och läste lite guideboksinfo som jag kopierat ur lånade böcker från en av dem som strandat i Las Palmas. Snart var jag fullkomligt övertygad om att Amazonfloden nog var ett bra val och styrde rakt mot flodens mynning. Floden ligger långt norrut, nästan precis på ekvatorn, vilket innebär att det skulle bli lättare att fortsätta upp mot Karibien. Att läsa sjökort, kolla in vindar och strömmar är trevlig kvällssysselsättning. En seglare är på något vis alltid på väg, knappt hinner han lägga till förrän han börjar räkna på nästa sträcka och kolla väderprognoser. Ändå är man hela tiden hemma i sin båt och känslan av att vara på resande fot infinner sig inte riktigt. Olina seglar

ungefär med samma hastighet som en cykel. En behaglig hastighet där kroppen hinner vänja sig vid tid- och temperaturförändringar.

Det var trots det fantastiska mötet med Atlanten ändå underbart att stiga iland och med »runda« fötter bege mig upp till marinabaren och beställa en kall öl. I flera dagar hade jag bara ätit burkmat och knaprat på min vitkål. Vitkål är en grönsak som håller länge till sjöss och jag hade laddat med flera vitkålshuvuden. Nu kunde jag riktigt frossa i frukt och grönt. Mitt möte med Brasilien var som att hamna i en annan värld och jag skrev »I en värld av smaker ...« i mina månadsbrev:

Jag hade hamnat i en värld av smaker, smaker som måste upplevas. Visst kan man stå framför ett konstverk och nästan känna smaken av tavlans frukter. Konstnären förmedlar en smak men denna förnimmelse är förankrad i sitt minne. Vad ögonen ser framkallar minnen. En ny smak kan kanske inte beskrivas utan måste upplevas. Att beskriva en smak är en utmaning men jag gör ett försök:

Här skulle man kunna plantera en sten och snart skörda en stenfrukt. Varje dag blir jag presenterad för en ny smak. En frukt, en grönsak, en juice, en glass, listan är lång för att uppfinningsrikedomen i allt det kulinariska är enorm. Här har alla kulturer mötts, svarta, vita, gula och indianer lever sida vid sida i en salig blandning som man blir glad av.

Morgonen börjar med kokta men kalla »Pupunhas«, en grönsak med nötig smak, lite åt kastanjehället som du ringlar lite honung över eller så äter jag »couscous de Milho« som är en form av majsgröt, alltså inte den couscous vi är vana vid, men gott ändå. Till detta dricks det brasilianska kaffet som naturligtvis är i särklass gott och sprider en ljuvlig doft i Olina. Sedan fortsätter dagen, gott, mycket gott och framförallt spännande för smaklökarna ...

Fortsättning följer i nästa nummer som kommer ut i mars. Har du missat någon del av följetongen kan du gå in och läsa på vår hemsida, magasinskargard.se. 🐦

FAKTA: Vill du boka Eva Kullgren som föreläsare? Maila till henne på eva7seas@yahoo.se eller ring på 072-835 43 01.

ICA VÄDDÖ
Supermarket 0176-778 80

**VI HAR ÖPPET 8-21
 ALLA DAGAR**

Välkommen!

SALNÖ GÅRD
 ETT SKÄRGÅRDSHEMMAN I ROSLAGEN

Konferens • Möten • Fest • Logi

TEL: 0176-93130

INFO@SALNOGARD.SE WWW.SALNOGARD.SE

Vaddö »Här trivs man«

Vaddö (Wäddö) är den norra delen av en ö i norra Roslagen (i Norrtälje kommun) och ligger cirka 10 mil norr om Stockholm. Vaddö räknas tillsammans med den södra delen av ön, som går under namnet Björkö, som Sveriges till storleken sjunde största ö. I söder övergår Vaddö till Barnens Ö och Björkö och i norr finns broförbindelse till Fogdö och Singö. Från Grisslehamn går färjor till och från Åland. Ön har cirka 3 000 permanentbostäder och drygt 8 000 fritidshus. Näringslivet på ön är beroende av sommarturismen. Många hantverkare arbetar som egna företagare.

percys
 CATERING

0176-525 12
 info@sirpercys.se
 www.sirpercys.se

**Spännande & traditionell
 mat med skärgårdskänsla**

Olika bufféer • Bröllopsmenyer • Företagsfester
 Glas & porslin • Bord & stolar

Ni ordnar festen – vi ordnar resten

TOHATSU Crescent TERHO Ockelbo **TRUSTED STING** OSKWIG Cimple EVIRALIDE HONDA MARINE

**Stort urval av roddbåtar
 i plast och aluminium**

*Vinterförvaring
 och service*

Vaddö båtcenter/Älmsta Alubåtar
 0176-503 44 www.alubatar.com

Öppet:
 vard 10-17
 lörd 10-14

Vaddö Båtcenter

PLANERA I TID!
 2018 års almanackor
 finns nu att köpa här.
 Julpyssel och pynt innan
 tomten kommer.

**VÄLKOMMEN
 TILL TRIVSAMMA**

PAPPERSTUGAN
 NORRTÄLJEV 3 0176-523 69
 ÄLMSTA

VI ÄR ÄVEN OMBUD FÖR SYSTEMBOLAGET
 TEL 0176-500 57

**ROSLAGENS SJÖFARTSMUSEUM
 Älmsta Vaddö**

Museum (550 m²) med rika samlingar från
 Roslagens sjöfart under gången tid
 Beläget på Kaplansbacken
 Egen brygga vid Vaddö kanal

ÖPPETTIDER:
 1 juni to m 31 augusti kl 10.00 – 16.00
 Midsommaraften stängt
 Extra öppethållande för grupper efter
 överenskommelse

Telefon 0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se
 Försäljning av kaffe, läsk, bröd och glass

A photograph of an elderly man with white hair and glasses, wearing a dark purple work jacket and trousers, standing in a large, industrial workshop. The workshop is filled with various pieces of machinery, including large metal wheels and pipes. The ceiling is high with exposed wooden beams and fluorescent lighting. In the background, there is a yellow door with a clock above it. The man is leaning on a large piece of machinery on the right side of the frame.

TIPS: Vill du veta mer eller se filmen från första starten, kika in på www.ksof.se
Vill du uppleva dieselmotorerna i fästningen anordnas visningar under sommaren av www.vaxholmsfastning.se

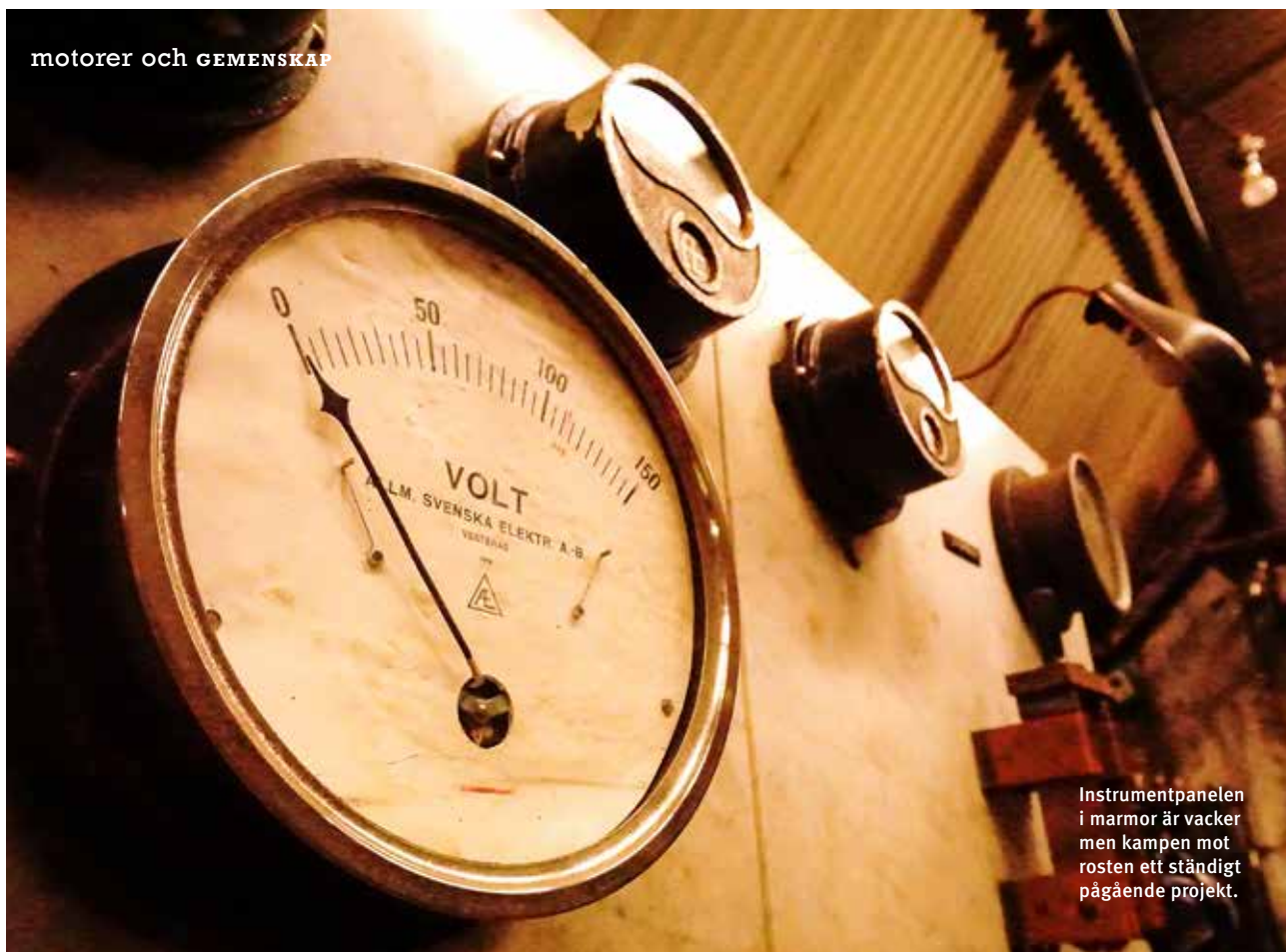
A photograph of two men in a workshop. The man on the left is older, with white hair and glasses, wearing a dark jacket. The man on the right is younger, wearing a cap and overalls, smiling. They are surrounded by large, complex machinery with pipes and chains. The lighting is warm and industrial.

Varje onsdag samlas dessa tre i borgen för att mecka. Men de vill gärna bli fler!

Dieseldoftande eldsjälar

Långt inne i fästningen Oscar-Fredriksborgs en gång så hemliga bergrum stårtvå gigantiska rariteter till motorer. Mer än hundra år gamla. Lägg därtill rost och fukt som har fått härja fritt. Men det hindrade inte Dieselgruppen OF från att anta utmaningen att få några av Sveriges äldsta dieselmotorer att fungera igen.

TEXT O. FOTO: Gunnika Isaksson-Lutteman

Instrumentpanelen i marmor är vacker men kampen mot rost är ett ständigt pågående projekt.

När Magasin Skärgård besöker Oscar-Fredriksborg på östra Rindö är det 112:e gången som dieselmotorn puttrar igång. Från fästningens gräsklädda tak pyser det rök ur skorstenen och dieseldunket i udda takter smäller i sundet.

De tre eldsjälarna bakom bedriften myser när den ena motorn från 1910 smyger igång som den inte gjort annat det senaste århundradet. Luftdraget från det stora svänghjulet är påtagligt och det stånkas från de välputsade maskindelarna. Fram till mitten av 1920-talet var dessa eleganta motorer hjärtat i den kraftstation som försörjde fästningen och delar av Rindö med elektricitet.

För bara några år sedan var lagren av rost näst intill ogenomträngliga och elektroniken hade klappat ihop av drypande fukt och mögel. En av motorerna har sparats såsom de fann den, i rostrött paket, men motor Polar T3K med serienummer 9041 skiner som den vore ny.

Motorerna kan tacka sin lyckliga stjärna att just Lasse Carlsson från

»Vi stod som fågelholkar allihopa ..., Hakorna var nere vid knäna ..., Skitläskigt ...«

Vaxholm råkade vara här på guidad visning av fästningen för åtta år sedan och ställde kluriga frågor som guiden inte hade svar på. Nyfikenheten tog över, motorerna skulle snart fylla hundra år och någonstans där tog projektet form.

Oväntad succé

Lasse kontaktade Torsten Dahlén, dåvarande museichef på Vaxholms fästning, som råkade ha nyckeln till maskinrummet. Tillstånd gavs att försöka få igång den ena motorn till hundraårsjubileet. Dieselmotorer som stått stilla i 50 år är ingen lätt uppgift att sparka liv i. De fick börja med att skyffla bort mögel, bråte, möss och puts som rasat från taket.

– Det tog oss två år så var den igång, avslöjar Lasse, tyvärr hann vi inte till jubileet.

Åtskilliga timmar har lagts på efterforskningar för att lära sig hur den här

tidiga generationens speciella dieselmotorer fungerar. Vid Sollefteå bruk hittade de en skylt med inställningarna som krävdes och från Tekniska museet har de fått tillgång till en instruktionsbok. Och så har de chansat lite emellanåt.

Första tillfället de bestämt sig för att göra ett ärligt försök att starta hade gruppen inga förhoppningar om succé. På tredje försöket, efter luftning av bränslesystemet, gick den igång!

– Vi stod som fågelholkar allihopa, minns Lasse.

– Hakorna var nere vid knäna, fyller Perra i.

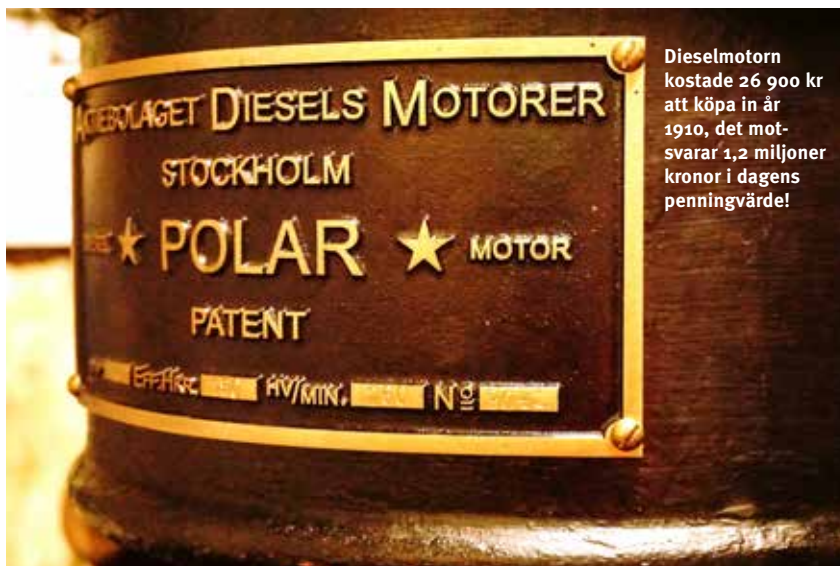
– Skitläskigt, säger Lelle och återgår till meckandet.

Avgasrök fyllde hela maskinrummet och varvtalet vände först vid nervösa 280 fast 260 var det ideala. Skorstenen visade sig vara sönderrostad och alla portar fick öppnas för vädring. Men euforin gick att

Perra är elektrikern i gänget.

Dieselmotorn kostade 26 900 kr att köpa in år 1910, det motsvarar 1,2 miljoner kronor i dagens penningvärde!

Det är en mäktig upplevelse att få vara med när motorn startar i bergrummet.

»Skulle det råka vara julafton på en onsdag så kör vi halvdag, flinar Lasse och sticker handen i fickan på den oljiga overallen.«

ta på i blåroken och belöningen för allt slit var dem väl unnat.

Varje onsdag

Klockan nio varje onsdag, året om, ses de. Lasse, Perra och Lelle. Eller Dieselgruppen OF som de också kallar sig, där OF står för Oscar-Fredriksborg. Gruppen arbetar ideellt med projektet, även om Statens fastighetsverk står för materialkostnaderna.

– Skulle det råka vara julafton på en onsdag så kör vi halvdag, flinar Lasse och sticker handen i fickan på den oljiga overallen.

Deras gemensamma faktor är KA1, det numera nedlagda regementet inte långt

från fästningen. Lasse har gjort lumpen där som båtchef, medan Perra och Lelle har vuxit upp på Rindö då deras fäder arbetade som befäl på regementet.

Perra heter egentligen Per-Åke Eriksson, bor på Värmdö och är passande nog elektriker. Lelle, eller Lennart Jonasson, kom med i gruppen när maskinerna behövde lagas medelst svetsning och svarvning. Lelle är från Vaxholm och har jobbat på Tenövarvet som mekaniker, svetsare och smed. Tillsammans med Lasses yrkeskunskaper som maskin-ingenjör kompletterar de varann bra med sina olika kompetenser.

– Framförallt har vi fin kemi här i gruppen, säger Perra och fortsätter, och bra sammanhållning.

Även om det är passionerat fokus och ihärdig koncentration som råder när de meckar med motorn så hinner de med att fika också. Gärna på bänken invid Oxdjupet.

Växande projekt

Dieselgruppen OF låter sig dock inte begränsas till bara dieseldrivna maskiner. Vetgiriga och intresserade har de tagit sig an både gamla urverk och diverse äldre manicker. I minverkstaden står nu brandsprutor och en filmprojektor från ön, som väntar på att få kärlek från eldsjälarna.

– Vi vill gärna bli fler i gruppen, intygar Perra och ler.

Dieselgruppen OF har nått flera milstolpar som de är stolta över, deras framgångar sprider sig över världen och skapar hela tiden nya projekt.

Från början var det bara den ena motorn som skulle startas, men när de även lyckats att producera el med generatoren så vill gruppen nu se om de kan få igång den andra motorn också. Den som är betydligt mer hårt åtgången.

Om de kommer att lyckas? Kom till Rindö och mecka med Dieselgruppen OF så får du svaret! 🐦

90,2 skärgårdsradion

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

HÅLL SVERIGE RENT®

Skräpet finns överallt – i staden, i naturen och i havet.
Ditt bidrag behövs för att hålla Sverige rent.

Plocka #ettskräpomdagen / Swisha till 90 02 817 / PlusGiro: 90 02 81-7

www.hallsverigerent.se

NAMN: Gösta Roxell

YRKE: Pensionerad fd båtman hos Lotsverket

ÅLDER: Fyller 90 i november 2017

BOR: Blidö **FRU:** Kerstin

INTRESSEN: Båt- och skärgårdsliv, hembygden
och dess historia samt sandkilen Helmi.

Maska istället för mask

Blidöprofilen Gösta Roxell är en pigg och glad skärgårdsbo med många strängar på sin lyra. Eller snarare många maskor och varv i sina nät. Han är en hejare på att förklara hur man lagar och binder nät på gammalt vis. Och gärna med modernt och tåligt nylongarn.

TEXT: Malin Vessby (tidigare publicerad i tidningen Hemslojd)

FOTO: Roine Karlsson

– En av våra söner träffade sin fru på nätet. Själv har jag inte fått så mycket som en enda sjöjungfru i näten på alla år, skrockar Gösta Roxell, reser på sig och plockar fram en kavel, en nål och en kniv.

Utanför fönstret på Blidö, i mellersta Roslagen, gungar Svartlögefjärden och solen steker. Enligt arkeologerna har människor bundit nät i minst 7 000 år. Gösta Roxells erfarenhet av nät däremot är snart 90.

Utgångspunkten är kaveln. Det är en platt, linjalrak trästicka på någon decimeter som man lägger upp nätets maskor på. Maskorna blir i slutänden dubbelt så höga som kavelns bredd, och rombformade. I förlängningen påverkar kavelstorleken också fångsten: Till strömmingskötter passar centimeterstora maskor, abborrnät är glesare och till flundrar behövs än större. Gösta preciserar:

– När man binder nät kallas knutraderna för varv. Varven möts i aln, som är ungefär 60 centimeter och knuten är en vanlig råbandsknop. För stora fiskar krävs det ungefär 12 varv på en aln. För sik 13. Och strömmingskötter 38 till 42 varv.

Han plockar upp en nål att binda

med. Den liknar en bandskyttel och är gjord av stark, böjlig ask. Andra i hans samling är av ben. Samtliga hemgjorda.

– Man tog till vara på allt på den tiden. Ta de stora träläroar med amerikanska bilar i som kom till Värtahamnen på 1950-talet till exempel. Om vi städade upp på kajen, fick vi ta lådorna som var gjorda av amerikansk furu, ofta Oregon pine. Åtskilliga hus häromkring har sådant trä i väggarna. Virket skrek när man drog ut spiken, så hårt var det. Och på kvällarna satt vi och knackade spikarna raka igen. Det var återvinning det!

Han sätter en ring på långfingret. Det är i själva verket en bindkniv, böjd av ett bågfilmsblad och krönt med en uppstickande, slipad "hajfena". Med den på fingret räcker ett handledsknyck för att skära av trådar och jobba vidare.

– En sån här måste man ha, ja herregud, det skulle ju gå fort! Och man skulle skära av så nära knuten som möjligt. Annars kallade gubbarna resultatet för kycklingskalle, och tyckte att man fuskat.

Precis som det flesta andra, fiskar Gösta med nylongarn numera. Men i hans barndom gällde naturfiber. Först

lingarn, senare bomull: Chadwicks nr 40. Nylontråden kom på 1950-talet, till en början spunnen, med tiden dragen.

– Den fiskade bättre. Fisken såg inte de fina, nästan osynliga trådarna. Det hade dessutom varit ett jäkla pyssel med bomullsnäten. De skulle torkas innan man kunde nacka upp dem och hänga undan dem. Låg de blöta i värmen blev de inte gamla. Och hängde de i solen för länge, brändes garnet upp. Nylonnäten däremot kunde man hänga in i görblöta. Och när det blev ordning och reda efter kriget, fanns färdiga skötter att köpa. Det var ju ett himmelens jobb att binda nät, så den chansen tog man.

Nylongarnet behövde inte heller impregneras.

Gösta visar en hembunden strömmingsköt i bomull med tusentals täta maskor, gjord av hans farmor i slutet av 1800-talet. Den är svart efter impregnering. Nätet har kokat i en blandning av soda, salt, vatten och »katechu«, ett extrakt ur kärnveden hos Acacia catechu.

Men för att gå att fiska med, måste de nybundna näten också bos. De ska rustas med flyt och sänktelnar i lite kraftigare garn än maskorna, plus stadlina på kanterna.

– Idag sitter det färdiga flytkroppar på näten. Men förr gjorde vi dem av näverremsor som vi först lagt i kokande vatten. Då krullar de ihop sig till rör som man kan trä på teln.

Också tyngderna på sänktelnen gjordes av röttålig näver, med en järnbit eller sten invirad i paketet.

Men det var ett tag sedan nu. Sannolikt var det under kriget som någon senast band nät från scratch på Blidö, tror han, även om han själv försett ett stort antal färdigköpta nätslingor med telnar sen dess och boat nät som kvälls-syssla framför teven. Och det händer att han lagat maskbrott än idag. 🐟

»Enligt arkeologerna har människor bundit nät i minst 7 000 år. Gösta Roxells erfarenhet av nät däremot är snart 90.«

Tvätten fladdrar i vinden
likt »Halloween-spöken«.
Ett gammaldags men
miljövänligt sätt att torka.

Tvätt på gammalt sätt

Gillar du att tvätta kläder? Lätt som en plätt att vrida vredet till 60 grader och trycka på »on«? För bara någon generation sedan fanns inte tvättmaskinen. Hur gjorde man då? Det får du svar på vid ett besök hos Hagalunds Tvätterimuseum. En hel vetenskap. **TEXT O. FOTO: Hans Brandt**

Se hemsidan för aktuella öppettider och övrig info www.tvatterimuseet.se

För gruppvisningar kontakta föreståndaren Olle Magnusson, 08-774 22 27, 070-320 68 92.

ADRESS: Hagalunds Tvätterimuseum, Masmovägen 20-22, Vårby. Entré 20 kr.

KOMMUNIKATIONER: T-banan eller buss 172/740/865 till Masmo. Gå söderut under väg 259 till Masmovägen som går längs vattnet. Gå söderut ca 300 m till Hagalunds Tvätterimuseum, Masmovägen 20-22.

Strax söder om Stockholm, i Vårby ligger ett verkligt intressant museum som lämpar sig för alla åldrar – Hagalunds Tvätterimuseum. Det startades av konstnären Olle Magnusson och drivs nu av Vårby-Fittja Hembygdsförening. Museet beskriver mycket påtagligt hur man tidigare tvättade året runt.

I ett par röda små stugor med vita knutar och mycket pittoreskt belägna vid Albysjön tvättar man precis som man gjorde förr. Ursprungligen startades tvätteriet i början av 1900-talet av familjen Johansson. Man tvättade egen tvätt och fick extra, blygsamma inkomster genom att tvätta så kallad »stadstvätt«, det vill säga stockholmarnas smutstvätt.

Hur det gick till vid de olika årstiderna visas vid »is-, vår-, kvälls- och höstbyket«. Med »isbyken« förklaras hur man tvättade på vintern. Tvätten lades i stora kärl utomhus med veduppvärmt varmvatten. Vattnet blandades ut med lut, gjord av aska helst från björkved, samt såpa. Tvätten fick ligga så länge att smutsen löste upp sig och under tiden rörde man om i vattenkitteln. Kanske en tidig variant av våra dagars tvättmaskin? När detta var klart sköljdes och klappades tvätten i en vak upphuggen i isen. Sedan var det dags att torka den på klädsträcken utomhus eller i den dragiga torkladan. På vintern frös då tvätten till is. Vid de övriga årstiderna bykades det på andra men liknande sätt.

Hundratals strykjärn

I de röda små husen hittar man också ett omfattande »tvätterimuseum«. Här finns många av föregångarna till vår tids moderna tvättmaskiner som på den tiden fick vevas manuellt. Här visas också de flesta av dåtidens förekommande tvättmedel och såpor. Det är med en viss igenkänningskänsla som blicken förflyttas sakta mellan hyllorna. Strykjärnen värmdes på vedspisen och finns i minst

Byken sköljs i en uppsågad isvak, precis som förr. Inget sköljmedel behövs. Tvätten får naturliga dofter. Fräscht.

Bykdagar 2018:

ISBYK 25/2, öppet 12–14. Visning 12.15
VÅRBYK 22/4, öppet 12–14. Visning 12.15
KVÄLLSBYK, 17/5, 18.00
BYK I LÖVSPRICKNINGEN 20/5,
öppet 12–14. Visning 12.15

100 varianter, för att inte tala om alla typer av klädnypor och manglar. Har man tur kan också få följa en knypplerskas arbete.

Efter tvätt- och bykupplevelserna rekommenderas en fika på det så tidsty-

piska kaféet med hembakat bröd. Ett besök hit uppskattas säkert av hela familjen och det finns många möjligheter att få en »aha-känsla« eller »oj-känsla«. Det var så det gick till före tvättmaskinernas tid. 🐦

»Det är med en viss igenkänningskänsla som blicken förflyttas sakta mellan hyllorna.«

Se mer info på www.visitwestdenmark.dk
och www.blavandstrand.dk

Jens Holten 2014
BLAVAND FÆR

Den fyrkantiga fyren i Blåvand

Danmarks västligaste fyr är också i många tycke den vackraste. Till Blåvands Huk vallfärdar tusentals turister varje år. För den unika naturen, de långgrunda stränderna och fyren med 170 trappsteg till en höjd med magnifik utsikt i alla väderstreck.

TEXT: Josefin Ekberg **ILLUSTRATION:** Lars Holm

En större strandpipare kan man mycket väl få syn på vid Blåvands Huk.

Det starka ljuset syns 20 nautiska sjömil ut över havet. Det kommer från ett 39 meter högt och kvadratisk fyrorn som invigdes år 1900 för att varna sjötrafiken för det djävulskt fruktade Horns Rev, även Djävulens Horn kallat. I ett av Danmarks farligaste farvatten. Här har otäcka olyckor skett. En av de värsta skedde den 23 november 1843 när 23 man omkom i försöket att rädda en besättning i sjönöds liv. 18 familjer förlorade sina försörjare i katastrofen. 45 år senare byggdes den ursprungliga fyren som sedan ersattes av nuvarande.

Inte bara det lömska revet har sjöfarten tvingats undvika. Under andra världskriget var farvattnen utanför denna kust fulla av minor som tyskar och engelsmän lagt ut. De är nu bortsanerade sedan länge men utmed stränderna finns fortfarande betongbunkrar kvar som minner om tiden då tyskarna ockuperade Danmark. I vattnet vid revet står idag världens största vindkraftspark och genererar miljövänlig el.

I nutid har Blåvand (vilket tilltalande namn) utvecklats till ett semesterparadis för turister och sommargäster. Stränder-

na är flera kilometer långa omgärdade av upp till 16 meter höga sandbankar. Några faror lurar än. På vissa platser är det markerat med svarta flaggor där det är farligt att simma på grund av starka underströmmar. I de kuperade sanddynerna döljer sig många fritidshus som knappt syns trots att de är relativt stora. Det enda man skönjer är de vassliknande taken som dyker upp mellan sandbankarna. Mer insynsskyddat boende får man leta efter. I dubbel bemärkelse.

Turistmagnet

På väg till de populära badstränderna passerar man oundvikligen en väl frekventerad shoppinggata. Med krogar, boutique och ett stort utbud av souvenirer, märkeskläder med mera. Här får man köra varligt i krypfart, för att släppa förbi gångtrafikanter på bägge sidor om vägen. Sommartid vill säga. Men alla föredrar inte den varma årstiden. Vintern är för vissa den bästa tiden att besöka Blåvand om man vill slippa snubbla över folk och bara njuta av naturen. Det tyckte i varje fall fyrens sista fyrmästarpär Knud Lauridsen och hans fru Anny, som lär ha sagt

»Vintern är för vissa den bästa tiden att besöka Blåvand om man vill slippa snubbla över folk och bara njuta av naturen.«

i en intervju att paradiset är om vintern när turisterna har åkt hem.

Fyren ägs och sköts numera av Blåvand kommun. Vilket bordar för en trygg framtid för tornet. Entréavgifterna som tas av fyrbesökare täcker gott dess underhåll. I fyrmästarbostaden huserar en liten turistbyrå som har öppet året runt (förutom jul- och nyårshelgerna) för att bland annat sälja biljetter till turister som vill gå upp i fyren. 40 danska kronor för en vuxen och 20 för barn över tre år kostar det. Här finns också en kustradiostation, en meteorologisk station och en före detta sjöräddningsstation. Den sistnämnde är från 1851 och landets äldsta. Idag är lokalerna inredda som ett litet museum.

Unikt hav

Ett annat populärt besöksmål som ligger inte särskilt långt bort, är det nya hypermoderna upplevelsemuseet Tirpitz som är byggt i en före detta försvarsanläggning väl dolt i sanddynerna. Det invigdes sommaren 2017. Ett unikt bygge av världsklass och ett måste att besöka om man är i närheten. Museet har också öppet året runt.

Strax söder om Blåvand ligger en vidsträckt nationalpark som är med på Unescos världsarvslista - »Vadehavet«. Här kan man gå på långpromenad i vattnet och vada hurlänge som helst utan att vattnet ens når knäna. Det ordnas med sälsafari på traktorvagnar som kör i det grunda vattnet på sandbotten till sälriska öar när tidvattnet så tillåter. Man kan också vada i havet och plocka ostron när det är säsong för det. Det arrangeras särskilda »ostronsafarin«.

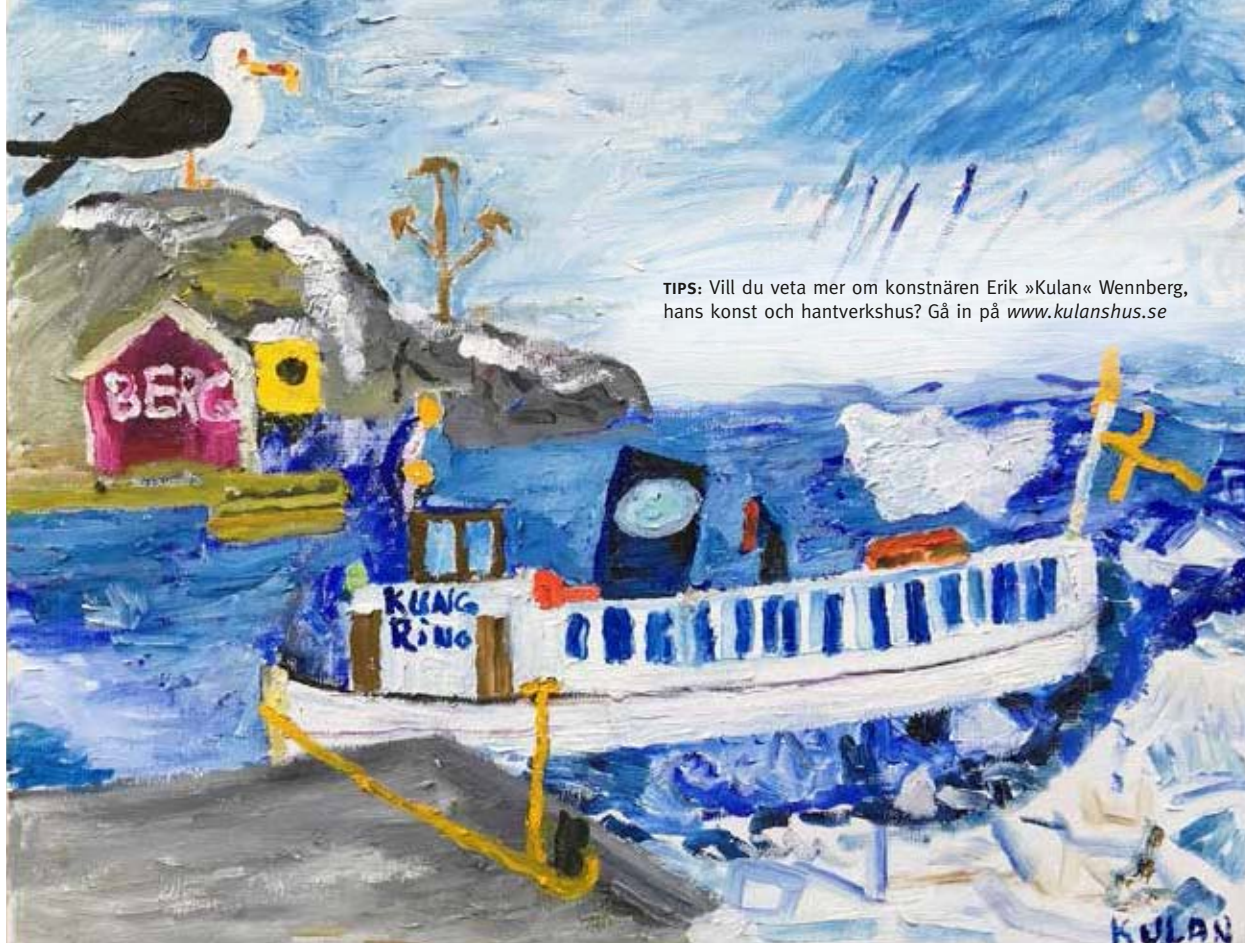
Ett annat häftigt fenomen som man gärna åker hit för att uppleva är »svart sol«. När tusentals stjärnor bildar häftiga formationer mot himmelen. Regionerna är också ett himmelrike för ornitologer som får sitt lystmäte tillfredställt av alla flyttfåglar som kommer. Även surfare och drakflygare samlas likt fågelflockar i området för att dra nytta av de fördelaktiga vindarna. Ja, det finns många goda skäl till en resa till Danmarks västkust och den tjugiga fyren i Blåvands Huk. 🐦

Hjälp oss rädda lunchmackan

Tonfisker i din sandwich behöver hjälp. Den och många andra arter är överfiskade och drivs mot utrotningens rand. Vi på WWF har varit med och grundat Marine Stewardship Council som certifierar hållbart fiske. Så titta efter MSC-märket när du köper fisk och skaldjur och ta hjälp av vår Fiskguide som du kan ladda ner på wwf.se

TIPS: Vill du veta mer om konstnären Erik »Kulan« Wennberg, hans konst och hantverkshus? Gå in på www.kulanshus.se

Från Möja till Kung Ring

Blidökonstnären Erik »Kulan« Wennberg lyckas dokumentera nutid och dåtid i skärgården med sin färgglada och naivistiska konst. Alla verk bär på sin egen historia. Den här gången handlar motivet om när Kung Ring trafikerade Möja.

Här syns Kung Ring vid Bergs brygga på Möja. »Möja« var också namnet hon gick under på 1950-talet. Båten kallades även »Möja Expressen«. Troligen för att den gick så långsamt. Båten byggdes 1902 på William Lindbergs Verkstads och Varfs AB i Stockholm. Motorn var en W Lindberg ångmaskin. Det mesta transporterades ombord, då det var enda möjligheten för skärgårdsborna att skicka och ta emot varor. Allt från kosor och mat. Ja, till och med likkistor. De senare hade ett fraktpris på sex kronor på Möjatraden.

När isen inte hade lagt sig ännu, då fick båten angöra alla Möjas bryggor.

Men så fort isen låg angjordes endast Möjaström och möjaborna fick därifrån ta öns buss hem. Isen bröts inte till alla bryggor för att göra det möjligt för de boende längre ut i skärgården att ta sig in till Möja med snöskoter, spark eller som senare med svävare.

Det hände att isbrytaren fick hjälpa till för att hålla rännen öppna till Möjaström. Ibland fick den till och med dra Kung Ring eller köra före. En resa från Stockholm kunde ta en hel dag om man hade otur. Detta för att båten måste skuffa sig fram i rännen som lätt fylldes med isflak och även frös igen då och då. När vintern slog till riktigt hårt, gick det

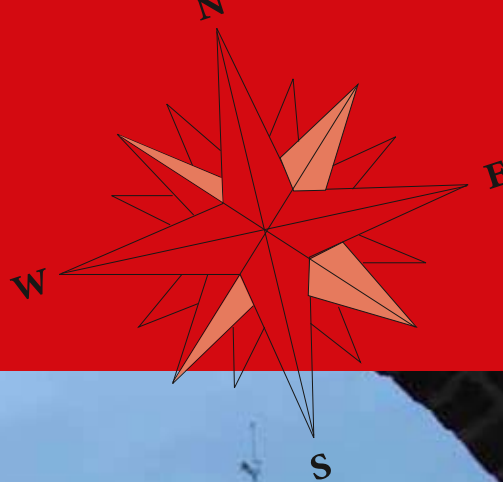
inte ens att komma in till bryggan. Då skapades isstationer ute på isen dit man fick ta sig gående eller med skoter. En underlig syn att se snöskotrar stående ute på isen nära rännen. Tänk att man vågade lämna dem där och lita på att de stod kvar efter en dag i Stockholm.

1978 fick båten hemmahamn på Söderöra och körde i trafik mellan Furusund – Högmarsö – Gräskö – Svartlöga – Rödlöga. Sedan några år ägs båten av Utö Rederi och går nu i trafik på SL:s trafikled »Sjövägen« från Nacka Strand till Stockholm city. Ett populärt medel att pendla till arbetet och slippa bilköer. Flera hundra tusen passagerare väljer att resa med Sjövägen årligen. Kung Ring gör ett gott jobb fortfarande. En 115 år gammal trotjänare.

/ AGNETA WENNBERG,
JOSEFIN EKBERG

FOTNOT: Kung Ring är även namnet på ett fartyg som byggdes 1889 och sjönk 29 år senare vid Erkerna i Vättern. Hon ligger på 14–15 meters djup och är ett populärt vrak för dykare.

Guiden

Söndag den 3 december kl 15–19 blir det skyltsöndag och julmarknad i Östhammar.

FOTO: ROINE KARLSSON

Din Skärgårdsguide

Hjälper dig att hitta alla krogar, vandrarhem, spa, sjötaxi och sjöräddning. Och mycket mycket mer ...

Nytta o. nöje

Antik/Loppis

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

Apotek/systemombud

LJUSTERÖ GÄSTHAMN
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Badtunna/bastu

DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Bageri

NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se

Bastu/jacuzzi

BERGS GÅRD RUM & RELAX, VÄSTERLJUNG-TROSA
070-495 49 32
www.bergsgard.nu
BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se
(öppet 1/5-15/9)
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30

Boende

Norra Uppland

GAMLA BRUKSHANDELN B&B, *SKÄRPLINGE
070-676 59 94
www.leufstabruk.com

Östhammar/Öregrund

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
HOTELL KLOCKARGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-300 65
www.klockargarden.nu
LEUFSTABRUKS VÄRDShUS, ÖREGRUND
0294-311 22
www.leufstabrukwardshus.se
NORRSKEDIKA HOTELL & CAFÉ
0708-841 442
www.gamlajarnhandeln.se
PENSIONAT ANKARGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-305 12
www.ankargarden.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

UDDENS B & B, ÖREGRUND
0173-302 20, 070-316 59 99
www.uddensbb.se
VILLA ÖSTHAMMAR, ÖSTHAMMAR
070-56 51 877
www.villaosthammar.se
ÖRSKÄRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
Boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Norra skärgården

ARHOLMA NORD
0176-560 40
www.arholmanord.se
CARLBERG BED & BREAKFAST, BERGSHAMRA
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00
www.fejanoutdoor.se
FRITIDSBYRN KAPELLSKÄRET, RÅDMANSÖ
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se
FURUSUNDS VÄRDShUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund
Värdshus
KVARNUDDEN, GRÄDDÖ
0176-400 50
www.kvarnudden.se
LIDÖ VÄRDShUS, LIDÖ
0176-404 99,
www.lidovardshus.se
PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com, facebook.com/pensionat-granparken
RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00
www.ranasslott.se
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 30
www.salnogard.se
SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

SVEN FREDRIKSSON BED & BREAKFAST, NORRTÄLJE
070-209 42 43
www.svenfredriksson.com
VANDRARHEMME HVILAN, NORRTÄLJE
0176-133 16
www.vandrarhemnorrtalje.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
VILLA DAGMAR, FURUSUND
070-757 57 46, 076-212 98 97
www.villadagmar.se
WIK BED & BREAKFAST, SÖDERBYKARL
0176-27 03 22, 070-789 69 98
www.wikbnb.se
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se

Mellersta skärgården

BEST WESTERN THE PUBLIC HOTEL, ÅKERSERGA
08-558 090 00
www.publichotel.se
BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM, VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrarhem.se
DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA VANDRARHEM, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
SANDHAMNS VÄRDShUS, SANDHAMN
08-571 530 51
www.sandhamns-wardshus.se

SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
VAXHOLMS B&B, VAXHOLM
0703-725 333
www.vaxholmsbedand-breakfast.se
SÄBY SÄTERI, INGARÖ
08-570 267 00
www.sabysateri.se
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00
www.vargard.se

Södra skärgården

BERGS GÅRD RUM & RELAX, VÄSTERLJUNG-TROSA
070-495 49 32
www.bergsgard.nu
FJÄRDLÅNG VANDRARHEM
073-595 53 03
www.enebackens.se
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10
www.grundet.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENS-HOTELL, ÖSMO
08-520 390 30
www.korunda.se
LANDSORTS VANDRARHEM, LANDSORT
0732-31 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
08-520 341 11, www.g-mo.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se
NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05
VANDRARHEM BRÄNNERIET,
0155-26 15 58
www.nynasslott.se
NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
STF STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70
www.studiolagno.se
TROSA STADSHOTELL
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
TROSA-VAGNHÄRAD SK, HÄRADSVÄLLEN
0156-267 60, 070-767 81 74
www.laget.se/tvsk
UTÖ VÄRDHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG & TRÄDGÅRDSBAR, TROSA
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG KASTÖREN, KUMLINGE
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com
PENSIONAT SOLHEM, MARIEHAMN
+358 18 163 22
www.visitaland.com/solhem
PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Bondgård

BERGS GÅRD RUM & RELAX, VÄSTERLJUNG-TROSA
070-495 49 32
www.bergsgard.nu

Boule

BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se
(öppet 1/5-15/9)

Båtturer/båtcharter

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se

Båtuthyrning

GRÄSÖ KANOTCENTRAL, GRÄSÖ
0173-360 03, 070-446 42 95
www.grasokanot.se, www.nynasslott.se
HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se
Nynäs Slott, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se

Camping

BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se
(öppet 1/5-15/9)
FRITIDSBYNN KAPELLSKÄRET, RÅDMANSÖ
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ VÄRDHUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se

Cykel

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
CARLBERG BED & BREAK-FAST, BERGSHAMRA
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FORSMARKS VÄRDHUS, FORSMARK
0173-501 00
www.forsmarksvardshus.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
LANDSORT GÄSTHAMN OCH STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
VANDRARHEM HILAN, NORRTÄLJE
0176-133 16
www.vandrarhemnorrtaelje.se
UTÖ VÄRDHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Ekologisk mat

BERGS GÅRD RUM & RELAX, VÄSTERLJUNG-TROSA
070-495 49 32
www.bergsgard.nu

Event/charter

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00
www.fejanoutdoor.se
HUB PROJECTS
070-575 60 70
www.sjotransporter.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66,
www.idoborg.se
LINJETTCHARTER, NORRTÄLJE
0176-23 05 15, 070-571 85 50
www.linjettcharter.se
SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se

SAILING EVENTS, VÄRMDÖ
08-571 471 00
www.sailingevents.se
SANDKILEN HELMI, BLIDÖ
070-609 01 34, 070-246 03 48,
070-496 10 91
www.helmi.se
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA
070-577 32 33
www.constantia.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se

Fiske/sportfiske

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30
GRÄSÖ KANOTCENTRAL, GRÄSÖ
0173-360 03, 070-446 42 95
www.grasokanot.se, facebook.com/grasokanot
NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se
SKÄRGÅRDSGUIDERNA
070-512 04 05
www.skargardsguiderna.se
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ +358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Galleri/Konst/konsthandverk

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se
RODDARHUSET I VAXHOLM
0734-34 36 10
www.roddarhuset.se
SKÄRGÅRDSHANTVERK, GRISLEHAMN
070-331 24 10
www.skargardshantverk.nu
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se
VILLA DAGMAR, FURUSUND
070-757 57 46, 076-212 98 97
www.villadagmar.se
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ +358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax
facebook.com/jaktfiskemuseum

Gokart

GOKART FÖR ALLA, MALSTA
0176-22 62 62
www.gokartforalla.se

Gårdsbutik

BERGS GÅRD RUM & RELAX, VÄSTERLJUNG-TROSA
070-495 49 32
www.bergsgard.nu
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se
TOMTA KALKONFARM, GRISSLEHAMN
0175-306 90, 070-545 20 10

Gårdsbutik/ Fiskrökeri

VÄSTERRO, LEMLAND, ÅLAND
+358 405 642 308
www.vasterro.ax, facebook.com/vasterro

Gästhamn

FRITIDSBYRN KAPELLSKÄRET
070-880 08 38
www.fritidsbyn.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRISSLEHAMNS MARINA & CAMPING
0175-330 30 (camping),
0175-306 49 (marina)
www.grisslehamnsmarina.se
GRINDA VÄRDHUS
08-542 494 91
www.grinda.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
INGMARSÖ GÄSTHAMN, INGARSÖ
08-542 46 363, 073-552 35 08
www.ingmarsogasthamn.se
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG
KASTÖREN, KUMLINGE, ÅLAND
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com

LIDÖ VÄRDHUS
0176-404 99
www.lidovardshus.se
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasthamn.se
NYNÄSHAMNS GÄSTHAMN
08-520 116 35
www.nynashamn.se/gasthamn
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SIARÖFÖRTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SKANSHOLMENS SJÖKROG, MÖRKÖ
08-551 550 66
www.skansholmen.com
TROSA GÄSTHAMN
0156-161 11, 070-227 36 31
www.trosagasthamn.se
UTÖ VÄRDHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
WAXHOLMS GÄSTHAMN
08-541 322 00
www.waxholmshamn.se

Hantverk/inredning/ present

A-KS PRESENT & HEMTEXTIL, ÖSTHAMMAR
0173-212 04
ATELJÉN RAMVERKSTAN, ÖSTHAMMAR
070-357 03 03

Glas – Ram – Tryck

BO RENBORGS LJUSKRONOR, HALLSTAVIK
0733-96 16 96
bo.renborg@creanom.nu
BREVIKSLOGEN, RÅDMANSÖ
0176-428 06
CARINAS KÅRA TING, SKÄRPLINGE
070-672 99 23
www.facebook.com/carinas.kara
www.carinaskarating.se
FORMLYCKA, ÖREGRUND
073-352 13 33
www.formlycka.se
FÄRDIGSHUSET, ÖREGRUND
0173-300 53
www.fardigshuset.se
GUSTAVSBERGS PORSLINSFABRIK, VÄRMDÖ
08-570 35 663
www.gustavsbergsporslinsfabrik.se
HANTVERKETS HUS, LÖVSTABRUK
www.hantverketshus.se
JESS OF SWEDEN, ÖSTHAMMAR
www.jessofsweden.se
KULANS BOD & GALLERI, BLIDÖ
070-517 12 53,
www.kulan.org

LEUFSTA HANDKRAFT, SKÄRPLINGE
0294-233 43
www.leufstahandkraft.se
LILLA PARADISET, TROSA
0156-137 53
www.lillaparadiset.com
MAUDS HEMSLÖJD, RÄFSNÄS
0176-403 92
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
PAPPERSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com
PLURR
08-542 437 00, 0704-96 50 28
www.plurr.se
SJÖPRICKEN KERAMIKVERKSTAD, LANDSORT
08-520 341 05, 073-231 90 01
www.landsort.com
SKÄRGÅRDSHANTVERK, GRISSLEHAMN
070-331 24 10
www.skargardshantverk.nu
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, 0709-46 84 18
www.sundboden.se
STIKKAN DESIGN
0708-681 766
www.stikkandesign.se
THE BED & BREAKFAST SHOP
www.thebedandbreakfastshop.se
ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax, facebook.com/jaktfiskemuseum

Kajak/kanot

BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se
(öppet 1/5-15/9)
BLIDÖ KAJAK, BLIDÖ
073-600 15 14
www.blidokajak.se
BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
GRINDA GÄSTHAMN, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
GRÄSÖ KANOTCENTRAL, GRÄSÖ
0173-360 03, 070-446 42 95
www.grasokanot.se, facebook.com/grasokanot
HEMVIKEN KAJAK, LJUSTERÖ
076-711 90 44
www.hemvikenkajak.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ,
08-541 385 30
MÖJA HAVSKJAKER
0736-546 758
www.mojahavskajaker.se
NORRA STAVSUDDA HANDEL
08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se

Kajakurer

FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00
www.fejanoutdoor.se

Konferens/Bröllop

Öregrund/Östhammar

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

Norra Skärgården

ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
FURUSUNDS VÄRDHUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund
Vårdshus (nyöppnar i maj 2017)
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
PENSIONAT GRANPARKEN, NORR-TÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com, facebook.com/pensionat-granparken
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se
RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00
www.ranasslott.se
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 90
www.salnogard.se
SIARÖFÖRTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

S/S NORRTELJE, NORRTÄLJE
0176-191 40
www.ssnorrtelje.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 300 kr per år är platsen
din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Mellersta Skärgården

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se
BEST WESTERN THE PUBLIC HOTEL,
ÅKERSERGA
08-558 090 00
www.publichotel.se
BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM,
VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrar-
hem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ
08-541 385 30
NYCKELVIKENS HERRGÅRD, NACKA
08-718 00 21
www.nyckelviken.com
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
SAILING EVENTS, VÄRMDÖ
08-571 471 00
www.sailingevents.se
SANDS HOTELL, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA
070-577 32 33
www.constantia.se
SÄBY SÄTERI, INGARÖ
08-570 267 00
www.sabysateri.se
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00
www.vargard.se

Södra Skärgården

GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10
www.grundet.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se

LAGNÖ STUDIO, TROSA
0156-224 70
www.studiolagno.se
LANDSORTS VANDRARHEM
08-520 341 05
www.landsort.com
LOTSTORNET & SVEDTILJAS,
LANDSORT
08-520 341 11
www.g-mo.se
NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Åland

PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Kiosk/servering

BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se (öp-
pet 1/5-15/9)
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Krogar/cafeer

Norra Uppland

ADAS KAFFESTUGA, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskaffestuga.se
ANGELICAS MAT & BAGERI,
ÖSTHAMMAR
0173-128 88
www.cafemjollnaren.com
EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
073-64 65 925 (öppnar 1 april)
www.edstradgard.se
LEUFSTABRUKS VÄRDShUS,
LÖVSTABRUK
0294-311 22
www.leufstabrukwardshus.se
NORRSKEDIKA HOTELL, NORRSKEDIKA
0173-150 55
www.gamlajarnhandeln.se
STALLCAFÉET, ÖSTERBYBRUK
0733-24 06 74
www.stallcafeet.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64,
www.sundboden.se
ÖRSKÅRS FYR, VANDRARHEM
& SERVERING
0173-340 21
www.orstkarsfyr.se

Norra skärgården

ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
CAFÉ BAGARBODEN, GRISSLEHAMN
0175-330 45 (sommartid)
www.bagarbod.se
CAFÉ TRUTEN, RÖDLÖGA
0176-870 60 (sommartid)
www.rodlogaboden.se
FURUSUNDS VÄRDShUS, FURUSUND
0176-803 44
WWW.FACEBOOK.COM/FURUSUND
VÄRDShUS
HAVSPIREN, NORRTÄLJE
0176-162 20, 0707-260 291
www.havspiren.se
HÅLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraftnorrtaelje.se
KAPELLET, NORRTÄLJE
0176-150 60
www.kapellet.nu
KRÖNS TRÄDGÅRD, VÄDDÖ
0176-510 41
www.kronstradgard.se
KVARNUDDEN KAFÉ, KROG O B&B,
GRÄDDÖ
0176-400 50 (sommartid)
www.kvarnudden.se
L8 I HAMNEN, GRISSLEHAMN
0175-305 35 (sommartid)
www.l8ihammen.se
LANDGÅNGEN RESTAURANG & CAFÉ,
KAPELLSKÄR
0176-440 50
www.inorrtelje.se
LOTSVILLAN PAD THAI,
SIMPNÄS-BJÖRKÖ
0176-525 12 (sommartid)
www.sirpercys.se
PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com, facebook.
com/pensionat granparken
PIZZERIA GRÄDDÖ, GRÄDDÖ
0176-400 11
RESTAURANG KINA THAI, ÖSTHAMMAR
0173-175 54
RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00
www.ranasslott.se
SIARÖFÖRDET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFE,
ÖSTERSKÄR
08-540 609 09
www.solbrannan.se
S/S NORRTELJE, NORRTÄLJE
0176-191 40
www.ssnorrtelje.se
VILLA DAGMAR, FURUSUND
070-757 57 46, 076-212 98 97
www.villadagmar.se
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se

Mellersta skärgården

ARTIPELAG, VÄRMDÖ
08-570 130 00
www.artipelag.se
BEST WESTERN THE PUBLIC HOTEL,
ÅKERSERGA
08-558 090 00
www.publichotel.se
BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM,
VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrar-
hem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
INGMARSÖ KROG, INGMARSÖ
08-542 468 00
www.ingmarsokrog.com
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NYCKELVIKENS HERRGÅRD, NACKA
08-718 00 21
www.nyckelviken.com
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
PÄRLAN PÅ MÖJA, MÖJA
08-571 641 85
www.parlanpamoja.se
RÖKERIET FJÄDERHOLMARN
08-716 50 88
www.rokeriet-fjederholmarna.se
SANDHAMNS VÄRDShUS
08-571 530 51
www.sandhamns-wardshus.se
SVA MARGA MAT, VAXHOLM
08-541 320 90
www.lagagodmat.se
SÄBY SÄTERI, INGARÖ
08-570 267 00
www.sabysateri.se
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00
www.vargard.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se
VAXHOLMS HEMBYGDSGÅRDS CAFÉ,
VAXHOLM
08-541 319 80
www.facebook.com/vaxholms
hembygdsgards cafe
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
WIKSTRÖMS FISK, MÖJA
08-571 641 70
www.wikstromsfisk.se
ÖSTANÄ SJÖKROG, ROSLAGS-KULLA
08-543 531 00
www.ostanajsjokrog.se

Södra skärgården

BÅTSHAKET, ÄLÖ

08-501 574 63
www.batshaket.se (sommartid)
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO/NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
08-520 341 11
www.g-mo.se

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR, LANDSORT

08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomservice.se

LÄGET HAMNKROG & BAR, OXELÖSUND

0155-334 50, 070-666 03 03
www.lagethamnkrog.se

NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING

0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se

NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN

08-520 604 00
www.nynashavsbad.se

NYNÄS SLOTT,

0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ

08-520 400 30
www.nattaro.se

NÄMDÖ KÖK & BAR, NÄMDÖ

08-571 563 79
www.gunslivs.se

ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ

08-501 581 00
www.ornobatvarv.se

SKANSHOLMENS SJÖKROG, MÖRKÖ

08-551 550 66
www.skansholmen.com

TROSA GÄSTHAMN

0156-161 11, 070-227 36 31
www.trosagasthamn.se

TROSA HAVSBAD, TROSA

0156-124 94
www.trosahavsbad.se

TROSA STADSHOTELL

0156-170 70
www.trosastadshotell.se

UTÖ VÄRDShUS

08-504 203 00
www.utovardshus.se

ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG & TRÄDGÅRDSBAR, TROSA

0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG

KASTÖREN, KUMLINGE
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com
PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Livsmedel

GRINDA LANTHANDEL, GRINDA

08-542 494 91
www.grindawardshus.se
INGMARSÖ LIVS, INGMARSÖ
08-542 460 20
ingmarso.livs@telia.com
ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12

ICA NÄRA ÖREGRUND

0173-313 10
www.ica.se facebook.com/
icaoregrund

ICA VÄDDÖ KASSEN, ÄLMSTA

0176-778 80
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR

08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomservice.se

LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ

08-542 400 10
www.linanasthamn.se

NORRA STAVSUDDA HANDEL

08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se

NÄTTARÖ LIVS, NÄTTARÖ

08-520 400 15
SKANSHOLMENS SJÖKROG, HÖLÖ

08-551 550 66
www.skansholmen.com

SPILLERSBODA LANTHANDEL

0176-22 10 01
www.spillersbodalanhandel.se

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ

08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Lägerverksamhet

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA

070-577 32 33
www.constantia.se
ÄVENTYRET VÄSSARÖ
0173-371 19
www.avenyretvassaro.se

Marina/Varv

BERGSHAMRA VARV, BERGSHAMRA

0176-26 20 68
www.bergshamravav.se

DREVDALAR, SKÄRPLINGE

070-224 66 48
www.drevdelar.se

DYVIKS MARINA, ÅKERSBERGA

08-543 543 00
www.dyvik.se

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ

0176-409 00
www.graddomarina.se

KANHOLMSFJÄRDENS MARINA, DJURHAMN

08-571 631 64
www.kanholmsfjardensmarina.se

ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ

08-501 581 00
www.ornobatvarv.se

RAMSMORA VARV, LJUSTERÖ

08-542 400 00
www.ramsmora.se
SKÄRGÅRDSVARVET, GRÄDDÖ
0730-29 39 49
www.skargardsvarvet.se
SVINNINGE MARINA, ÅKERSBERGA
08-540 631 55
www.svinningemarina.se
ÖREGRUNDS BÅTVARV, ÖREGRUND
0173-304 23
www.oregrundsbatvarv.se

Minigolf/golf

BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ

0176-405 90
www.bjorkkoornscamping.se

(öppet 1/5-15/9)

KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO/NYNÄSHAMN

08-520 390 30
www.korunda.se

Linanäs Gästhamn, Ljusterö

08-542 400 10
www.linanasthamn.se

TROSA HAVSBAD, TROSA

0156-124 94
www.trosahavsbad.se

UTÖ VÄRDShUS

08-504 203 00
www.utovardshus.se

Museum

BATTERI ARHOLMA KUSTFÖRSVARSMUSEUM, ARHOLMA

0176-560 40
www.batteriarholma.se

KLUBB MARITIM, OXELÖSUND

073-815 74 52
klubbmaritim.weebly.com

KNUTMASSOMUSÉET KVARNEN, GIMO

0173-867 95
www.knutmasso.se

MOPEDEM SV NOSTALGIMUSEUM, NYNÄSHAMN

08-520 132 00
www.mopedum.se

MUSEET HAMN, FISKSÄTRA

08-570 311 10
www.hamnmuseum.se

MÖJA HEMBYGDSMUSEUM, MÖJA

0705-73 83 13
www.hembygd.se/stockholm/moja

NYNÄS SLOTT,

0155-26 15 05
www.nynasslott.se

ORNÖ MUSEUM, ORNÖ

070-796 18 18
www.ornomuseum.se

OXHALSÖ BÅTSMANSTORP, BLIDÖ

070-377 54 11
www.hembygd.se/blido

ROLAND SVENSSON MUSEET, MÖJA

070-553 973 23
www.moja.nu/roland-svensson-museet

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA

070-577 32 33
www.constantia.se

Siaröfortet, Ljusterö

08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

SJÖFARTSMUSEET, ÄLMSTA

0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se

SKÄRGÅRDSMUSEET, STAVSNÄS

08-571 502 14
www.skargardsmuseet.org

NATURUM STENDÖRREN, TROSA/NYKÖPING

0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

VAXHOLMS FÄSTNINGSMUSEUM

08-541 311 10 (info)
08-541 333 61 (bokning)

www.vaxholmsfastning.se

ÅLANDS FOTOGRAFISKA MUSEUM, BASTÖVÄGEN 7, PÅLSBÖLE

+358 (0)18 439 64,
alands.fotografiska.museum@aland.net

www.alandsfotografiska-museum.com

ÅANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECKERÖ

+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax

facebook.com/jaktfiskemuseum

Postombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ

08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Seglingsturer

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA

070-577 32 33
www.constantia.se

Sjöpolis

SJÖPOLISEN I STOCKHOLMS LÄN

010-563 73 26
Tips till sjöpolis 114 14

www.polisen.se
www.batsamverkan.se

Sjöräddningen

(vid allvarlig olycka ring 112)

Arkösund, 0705-80 81 24
Möja, 0705-80 81 22

Räfsnäs, 0705-80 81 18

Trosa, 0705-80 81 23

Stockholm, 0705-80 82 01

Öregrund, 0705-80 81 17

Sjötaxi/båtturer/ rederier

BLIDÖSUNDSBOLAGET
08-34 30 90
www.blidosundsbolaget

**ECKERÖ LINJEN, GRISSLEHAMN-
ECKERÖ**
0176-258 00
+358 18 28 300
www.eckerolinjen.se

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE
070-845 58 63

HUB PROJECTS,
070-575 60 70
www.sjotransporter.se

NORRA SKÄRGÅRDSTRAFIKEN, BLIDÖ
070-932 97 95

PER ELIASSONS SJÖTJÄNST
070-660 03 62 (sommartid)
www.per-eliasson.se

ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.taxibat.nu

TROSA REDERI
073-655 18 21
www.trosarederi.se

**SKÄRGÅRDSTRAFIK & CHARTER,
STAVSNÄS**
08-571 501 00
www.battaxi.se

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

UTÖ REDERI AB
08-679 58 30 (turupplysning)
08-571 546 10 (godsbokning)
08-501 570 25 (kontoret)
www.utorederi.se

WAXHOLMSBOLAGET
08-679 58 30 (turupplysning)
www.waxholmsbolaget.se

Skräddarsydda paket

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-28 05 442
www.bokajak.se

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se

SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Spa/relax

DJURÖNÅSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com

NJUTA SPA, NACKA
08-21 21 68
www.njutaspa.se

NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se

NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se

RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00
www.ranasslott.se

TROSA STADSHOTELL
0156-170 70
www.trosastadshotell.se

Stugor

Östhammar/Öregrund

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se

RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

**ÖRSKÄRS FYR, VANDRARHEM
& SERVERING**
0173-340 21, www.orskarsfyr.se

Norra Skärgården

BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING, RÅDMANSÖ
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se (öpp-
pet 1/5-15/9)

**FRITIDSBYNN KAPELLSKÄRET,
RÅDMANSÖ**
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se

**KVARNUDDEN KAFÉ, KROG O B&B,
GRÄDDÖ**
0176-400 50
www.kvarnudden.se

LIDÖ VÄRDSHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se

Mellersta Skärgården

GRINDA STUGBY, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se

GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se

**HUSARÖBRÖDERNA ÖSTERMAN,
HUSARÖ**
070-934 96 50
www.husaro.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se

STOCKHOLMS SKÄRGÅRDSTUGOR
08-570 231 31
www.skargardsstugor.se

SVARTSÖ SJÖBODAR, SVARTSÖ
08-542 471 10
www.svartsosjobodar.se

Södra Skärgården

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05
VANDRARHEM BRÄNNERIE,
0155-26 15 58
www.nynasslott.se

ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se

TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

**TROSA-VAGNHÄRAD SK,
HÄRADSVALLEN**
0156-267 60, 070-767 81 74
www.laget.se/tvsk

UTÖ STUGA, UTÖ
070-251 01 21, www.utostuga.se

Hela skärgården

STUGFÖRMEDLING KUSTNÄRA
076-049 41 60
www.kustnarastugor.se

STUGSOMMAR
020-625 625
www.stugsommar.se

Åland

**KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG
KASTÖREN, KUMLINGE**
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com

Svävare

SVISCH AIR
070-211 13 81
www.svischair.se

Turistbyråer

DESTINATION DALARÖ
08-501 508 00, www.dalare.se

LÖVSTABRUKS TURISTINFORMATION
0295-202 20, 0295-214 06
(bokning)
www.vallonbruken.nu, www.
bokauppland.se

Muskö turistbyrå
08-500 454 10
www.ludvigberg.se

MÖJA TURISM
08-571 640 53
www.mojaturistinfo.se

NYKÖPINGS TURISTBYRÅ
0155-24 82 00
www.visitnykoping.se

NYNÄSHAMNS TURISTBYRÅ
08-520 737 00
www.visitnynashamn.se

NÄTTARÖ TURISTBYRÅ
08-520 400 55
turistbyra@nattaro.se

ORNÖ TURISTBYRÅ
08-501 563 05
www.orno.se

OXELÖSUNDS TURISTBYRÅ
0155-383 50
www.visitoxelosund.se

TROSA TURISTCENTER
0156-522 22, www.trosa.com

UTÖ TURISTBYRÅ
08-501 574 10
www.utoturistbyra.se

VAXHOLMS TURISTBYRÅ
08-541 314 80

VISIT ROSLAGEN
0767-650 660
www.roslagen.se

VISIT VÄRMDÖ
08-570 346 09
www.varmdo.se

**VÄDDÖBYGDENS
TURISTINFORMATION**
0176-20 89 00
www.vaddobygden.se

ÅLANDS TURISTFÖRBUND
+358 (0)18 240 00
www.visitaland.com

Tälthotell

FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00
www.fejanoutdoor.se

Yoga

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

Äventyrsgolf

TROSA PARKGOLF, NYÅNGSV 1
(öppet fr valborg till sista
september med reservation för
dåligt väder) 070-404 16 09
www.trosaparkgolf.se

Övrigt

Arkitekt

**KREAPLAN ARKITEKTKONTOR,
ÖSTHAMMAR**
0173-100 10, 070-638 39 28
www.kreaplan.se

Badplats

**BJÖRKÖ ÖRNS CAMPING,
RÅDMANSÖ**
0176-405 90
www.bjorkoornscamping.se
(öppet 1/5-15/9)

Badrock/handduk

MIKLAGÅRD, TÄBY
www.miklagard.nu

Bergsprängning

NJ MARK, NORRTÄLJE
070-602 32 42

Bio

STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70,
www.studiolagno.se

Bogsering

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Bryggor

MARINFLYTBRYGGAN,
SPILLERSBODA
0176-22 16 35
www.marinflytbryggan.se
SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Bränneri

NORRTÄLJE BRENNERI, LOHÅRAD
0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Bygg/byggtjänster samt sjötransporter

BLIDÖ BYGG & SJÖTRANSPORTER
070-932 97 95
tommy.bygg@telia.com
FROMS BYGG, NORRTÄLJE
070-770 03 08
GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI,
RÅDMANSÖ
070-723 41 20
www.graddobygg.se
MAGNUS FALK ENTR, ÖSTHAMMAR
0173-500 25
www.falkentreprenad.com
MATTSSON & THOLÉN, NORRTÄLJE
0733-11 99 91
www.mtbygger.se
NIKLAS GUSAVSSON BYGG, YXLAN
0768-81 61 77, www.ngbygg.se
SÄLLSTRÖM BYGG, BERGSHAMRA
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se
WINGE BYGGKONSULT, NORRTÄLJE
072-553 33 53 www.facebook.com/winge-byggkonsult

Byggbolag

COBAB, NORRTÄLJE
0176-25 05 00, www.cobab.se

Båt/Byggvård/Kurser

BÅT & BYGGNADSVÅRD I ROSLAGEN,
VRETA
072-585 18 43
www.bbviroslagen.se

Båtar/försäljning

ARRONET, ÖSTHAMMAR
0173-212 35
www.arronet.se
BÅTMAGNETEN, VÄRMDÖ
08-571 685 70
www.batmagneten.se
MARELL BOATS, GRÄSÖ
www.marellboats.se
VÄDDÖ BÅTCENTER, ÄLMSTA
0176-503 44
www.alubatar.com

Båtbottentvätt

BOATWASHER ISTÄLLET FÖR
BOTTENFÄRG
0705-784 124
www.boatwasher.se

Båtbyggeri

ERIKSSONS BYGGERI & BÅTBYGGAR-
SKOLA, INGMARSÖ
08-542 461 36

Båtförvaring/service

RAMSMORA VARV, LJUSTERÖ
08-542 400 00
www.ramsmora.se

Båttillbehör

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
LÖTENS MEKANISKA/DREVDLAR,
SKÅRPLINGE
070-224 66 48
www.drevdelar.se

Café/glass

TROSA PARKGOLF,
Nyängsv 1 (öppet fr valborg till
sista september med reservation
för dåligt väder)
070-404 16 09
www.trosaparkgolf.se

Catering

ADAMSBERGS BUFFÉ, RIMBO
0175-735 35
www.adamsberg.com
BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM,
VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrarhem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
LÄGET HAMNKROG & BAR,
OXELÖSUND
0155-334 50, 070-666 03 03
www.lagethamnkrog.se
SIR PERCYS CATERING, SIMPNÄS
0176-525 12, 070-175 91 88
www.sirpercycatering.se
SKÅRGÅRDS CATERING, GRÄSÖ
073-971 51 12
www.skargardscatering.se
ÖRÄTT, SVARTSÖ
08-542 47 010, www.oratt.se

Delikatesser

LÄGET HAMNKROG & BAR,
OXELÖSUND
0155-334 50, 070-666 03 03
www.lagethamnkrog.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se

Däck

SVENNES DÄCKSERVICE, HÄLLNÄS
0294-220 37

Ekobutik

HÅLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraftnorrtalje.se

Ekofrisör

HÅLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraftnorrtalje.se

Elservice/installation

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0709-556 636
www.graddoel.se

Entreprenad/ Markarbeten

SÖREN GUSTAVSSON ENTR,
ÖSTHAMMAR
070-222 02 02
www.sorengustavssonentreprenad
_osthammar.clearsearch.se

Festlokal/bygdegård

PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com, facebook.com/pensionat-granparken
OAXEN BYGDEGÅRDEN GILLET, MÖRKÖ
www.oaxenbygdegard.se
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se

Frisör

GRÄDDÖSALONGEN, GRÄDDÖ
0176-401 41, ingela.wickman@hotmail.com

Färg/Golv

NORDSJÖ IDE & DESIGN,
ÖSTHAMMAR
0173-212 35, 070-787 87 68
www.roslagensgolv.se
STRÖMBERGS RÖDFÄRGMÅLNING,
ÖSTHAMMAR
070-592 15 31

Fönster

FINA FÖNSTER & SPRÖJS,
VÄSTERFÄRNEBO
0224-68 05 68
www.finasprojs.se

Glass

LÄGET HAMNKROG & BAR,
OXELÖSUND
0155-334 50, 070-666 03 03
www.lagethamnkrog.se

Grill/kiosk

LJUSTERÖ KIOSK & GRILL
08-542 422 31

Grus/jord

WETERBERGS GRUS, DJURÖ
070-349 22 04
www.nordanvind.se

Gräv/muddring

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Guldsmed

GULDSMEDERNA, NORRTÄLJE
0176-156 56
www.guldsmederna.se

Gårdsgård

INSJÖNS GÄRDESGÅRD
072-560 69 73

Hydraulik

NYSTRÖMS MOTOR, SNESSLINGE
0173-140 04
www.nystromsmotor.se
ÖSTHAMMARS INDUSTRIHYDRAULIK
0173-25 28 50
www.industrihydraulik.se

Hälsa/skönhet/fovtvård

HÅLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraftnorrtalje.se

Inredare

INDOOR STYLING & DESIGN,
NORRTÄLJE, 0708-118 656

Järngjuteri

ALUNDA JÄRNGJUTERI
0174-101 94
www.alundajarngjuteri.se

Kakel/badrum

ÅKERLUND GRUND & KAKEL,
NORRTÄLJE, 070-795 48 51
www.akerlundgrundochkakel.se

Kamin/spis

ELDABUTIKEN, NORRTÄLJE
0176-142 00
www.soderlindsvedspisar.se

Kapellmakare/interiör

TRÅDRULLEN ELMSTA, ÄLMSTA
0176-509 14, 073-026 90 80
www.tradrullen.se

Kläder

4WORK YRKESKLÄDER, NORRTÄLJE
010-199 35 30, www.4work.se
EDBLAD O CO,
Öregrund, Gåsvik/
Väddö, Grisslehamn, Norrtälje,
Ga Stan, Sthlm, Uppsala
www.edlbad.com
MUSKOT FASHION, ÖREGRUND
www.muskotfashion.se
PEP'N CHILLI, ÖREGRUND
& SKÄRPLINGE
0294-100 80 (Skärplinge),
0173-300 63 (Öregrund)
www.pepnchilli.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, www.sundboden.se

Knivslipning/ Uthyrning av fällor/Hantverk

GRÄVLINGS NATURPRODUKTER,
GRÄSÖ, 070-327 54 21
www.gravlingsnaturprodukter.se

Ljud/bild/ installationer

SOUND & LIVING, NYNÄSHAMN
070-540 91 99
www.soundandliving.se

Lägenheter

ROSLAGSBOSTÄDER, NORRTÄLJE
0176-20 75 00
www.roslagsbostader.se
ÖSTHAMMARSHEM
www.osthammarshem.com

Massage

HÄLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraftnorrtalje.se

Mat & Dryck

SPIRIT BY ME – Vin, Tequila,
Choklad o Ostprovningar
073-546 46 89

Motor/delar/mekanik

DREVDLAR/LÖTENS MEKANISKA,
SKÄRPLINGE, 070-224 66 48
www.drevdelar.se

Musteri

NORRTELJE MUSTERI, NORRTÄLJE
070-776 74 81
facebook.com/norrteljemusteri

Målari

JB:S MÄLARI, VÄDDÖ, 070-344 21 99
STRÖMBERGS RÖDFÄRGSMALNING
070-592 15 31
christer_stromberg@hotmail.se
TREVIS MÄLARI, RÅDMANSÖ
070-403 31 03, 070-722 01 15
www.trevismaleri.se
VIKLUNDS MÄLARI AB, RÅDMANSÖ
0176-22 50 89, 070-533 21 05
www.viklundsmaleri.com

Möbler

SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, www.sundboden.se

Nationalpark

GOTSKA SANDÖN, 016-15 05 65
www.gotskasandon.se

Naturresevat

NYNÄS SLOTT, SÖRMLAND
0155-26 15 05
www.nynasslott.se
**NATURUM STENDÖRREN, TROSA/
NYKÖPING,** 0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

Naturupplevelse

**BERGS GÅRD RUM & RELAX,
VÄSTERLJUNG-TROSA**
070-495 49 32
www.bergsgard.nu

Plastproduktion

WETA PLAST, INGMARSÖ
08-542 460 30
www.wetaplast.se

Porslin/inredning

GUSTAVSBERGS PORSLINSFABRIK
08-570 35 663
www.gustavsbergsporslinsfabrik.se

Schakt/markarbeten

GRÄSÖ SCHAKT
070-594 55 64, 070-356 40 13
graso.schakt@telia.com

Sjökort

PAPPERSSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com

Sjötransporter/frakt

HUB PROJECTS, 070-575 60 70
www.sjotransporter.se
SEABAG, N STAVSUDDA
08-409 190 50, www.seabag.se
SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se
SKÅNSJÖ FRAKT, NÄMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se
**SL SKÄRGÅRDSENTREPRENADER,
INGMARSÖ,** 070-593 14 32
skargardsbo@live.se
**WESTERBERGS GRUS/NORDANVIND,
DJURÖ,** 070-349 22 04
www.nordanvind.se

Skadeservice/ sanering

SKADESERVICE I ÖSTHAMMAR
010-155 61 00 (jourtelefon)
www.skadeservice.se

Skeppshandel

**TACKEL & TÅG SKEPPSHANDEL,
SKEPPSHOLMEN**
08-611 82 58
www.tackelotag.se

Skomakeri/nycklar/ kemtvätt

**SKARINS SKO & NYCKELSERVICE, NY-
NÄSHAMN ,** 08-24 39 93

Slottsvisning

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05 Nynäs
RESTAURANG & KAFÉ
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

Smycken

CLAUDIA P
www.claudiap.se
GULDVIVA, MARIEHAMN
+358 18 221 30
www.guldviva.com
JESS OF SWEDEN, ÖSTHAMMAR
070-351 17 94
www.jessofsweden.se
MUSKOT FASHION, ÖREGRUND
www.muskotfashion.se
PORATHS GULD, NORRTÄLJE
0176-101 62, www.guld.net
PÄRLMAKERIET, RÅDMANSÖ
0739-526 189
www.parlamakeriet.se

Snickare

**TOTTE GRÖNWALL SNICKERI,
FURUSUND,** 0709-40 82 38

Spel

NAVIGATION & SKÄRGÅRDSKUNSKAP
0708-67 45 85 www.skargardskunskap.se

Strumpor/underkläder

SOMMARBACKENS ULLBOD
0221-516 79, www.ullboden.se

Städning

**HUSTOMTEN LARSSON,
ÖSTHAMMAR,** 070-530 29 61
**SKÄRGÅRDENS STÄD & ALLSERVICE,
DALARÖ,** 08-500 071 50
www.skargardensa.se

Såg/snickeri

BERGSHAMRA SÅG & SNICKERI
0176-26 02 10
www.bergshamrasag.se
RÄFSNÄS SÅG, GRÄDDÖ
0176-402 65
www.rafsnassag.se

Sällskap/föreningar

**VETERANTRAKTORKLUBBEN,
NORRTÄLJE**
www.veterantraktorklubben.nu

Tak/verktyg

TAKSOPEN, , 070-766 50 83
www.taksopen.se

Tandläkare

**ENGLESSENS TANDLÄKARPRAKTIK,
ÖSTHAMMAR,** 0173-104 98
TEAM THOMSSON, ÅKERSBERGA
08-540 881 00
www.teamthomsson.se

Taxi/buss

FRÖTUNA TAXI & BUSS, RÅDMANSÖ
0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Transport/återvinning

CADEXA, NORRTÄLJE
0176-142 30, www.cadexa.se

Utbildning/ kurser

**ERIKSSONS BYGGERI & BÅTYGGAR-
SKOLA, INGMARSÖ**
08-542 461 36
KUSTENS NAVIGATIONSKURSER
0705-90 13 87, 076-109 92 74
www.kustens.se

Utställningar

NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

Vandring

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05 Nynäs
RESTAURANG & KAFÉ
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

Vatten/värme

**BRUNN EKO VÄRME AB,
STOCKHOLM,** 070-750 90 94
www.bevab.nu

Ved

VÄDDÖ VED, 070-340 32 29

Veterinär

**KVISTHAMRA VETERINÄRKLINIK,
NORRTÄLJE,** 0176-22 33 02
www.kvisthamraveterinar-klinik.se

Zoologisk handel

NORRTÄLJE ZOO, NORRTÄLJE
0176-153 45
www.norrtaljezoo.com

Zumbadans

MOVE CATARINA, RÅDMANSÖ
www.movecatarina.se

DREVDLAR.SE
Ersättningsdelar till Volvo Penta

"Proffs på drivlina och reservdelar"

Lötens Mekaniska
Löten 311
819 61 Skärplinge

Ingemar 070-2246648
Bengt-Olof 070-2057482 info@drevdelar.se

Följ oss på Facebook och Instagram!

**GRÄVLINGS
NATURPRODUKTER
GRÄSÖ 070-327 54 21**

www.gravlingsnaturprodukter.se

-Tjårlljus, salvor, tjårtvål, nautica m.m
-Skårslipning
-Skydds jakt, fälluthyrning

BYGG&MÅLERI

FALK
ENTREPRENAD AB

0173 - 500 25 070 - 640 68 78
www.falkentreprenad.com

Nordsjö Idé&Design

Roslogens Golv
Energivögen 1, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoideedesign.se

MW

FORMLYCKA
INREDNING • PRESENT

www.formlycka.se • 073-352 13 33

Varmt välkomna till Öregrund året runt!

www.fardigshuset.se
Följ oss på Facebook och Instagram
för öppettider och nyheter.

God Jul och Gott Nytt år!

Byggvaror av rätta virket
Vi levererar till Er med bil eller egen båt i mellanskårgården

BOLIST
BERGSHAMRA

0176-26 02 10 • www.bergshamrasag.se

SERVICE OCH REPARATIONER

**EVINRUDE
MERCURY
SUZUKI
TOHATSU**

BERGSHAMRA VARV AB

bergshamravarv.se 0176-26 20 68

VI BYGGER ALLT!

- Vi hjälper er från bygglov till slutbesiktning
- Erfarenhet av större och mindre byggnationer
- Gedigna hus med kvalitet
- Total eller delad entreprenad

ROSLAGSBYGGARE

0176-25 05 00 • www.roslagsbyggare.se

4WORK
YRKESKLÅDER

JÄRFÄLLA NORRTÄLJE SOLLENTUNA SÄTRA

www.4work.se

Falck

Bilbårgning Dygnet Runt!
Norrtälje 0176-184 80

**GRÄSKÖ
ARKIPELAG
SERVICE**

ENTREPRENAD I SKÅRGÅRDEN
0708 - 455 863

GRÄSKÖ BÅTVARV

info@graskobatvarv.se
0176-452 55 • 070-853 63 13

GRÄDDO
ELINSTALLATIONER AB

0709-556 636
www.graddoel.se

ALLT FÖR BÅTEN

MERCURY VOLVO PENTA

GRÄDDO MARINA
0176 409 00

WWW.GRADDOMARINA.SE

God Jul och Gott Nytt år!

ANDERS: 070-770 03 08
fromsbygg@gmail.com

**JIDSTRANDS
ENTREPRENAD
AB**

GRUS – SAND – JORD
CONTAINER – MASKINTRANSPORTER

070-562 33 88 Jidde, 070-224 80 03 Fredrik
BROMSKÄRSVÄGEN PL 2041, BJUDÖ

God jul
& Gott
Nytt år*

KARLSVIKEN
www.karlsviken.se

**Kvisthamra
Veterinärklinik**

0176-223302 Telefondid 9-11
Öppet mån-fre 9-17

Gilla oss på f
Bergsgatan 26, Norrtälje
www.kvisthamraveterinarklinik.se

Kulans unika trutar

www.kulanshus.se

Yxlan

**NICLAS GUSTAVSSON
BYGG & SNICKERI AB**

076-881 61 77 • niclas@ngbygg.se

NJ-Mark

Bergsprängning
Borring
Pålning
Vassklippning

070-602 32 42

Bröllop och fest vid havet!
Rådmanö bygdegård i Gräddö

www.radmansobydegard.se tel: 0709-701 901

Vill du också synas här?

Ring Josefin på 0709-701 901
eller maila josefin@magasinskargard.se

magasinSKÄRGÅRD.
www.magasinskargard.se

ROINES FOTO GRÄDDÖ

Frilansfotograf & bildvisningar

070-314 49 43
roines.foto@gmail.com

**SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB**

0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.

Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavsånäs
Båttaxi ≥ 190 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck

ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
"Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

Bättre fritid för utsatta barn
och ungdomar

GILLA OSS PÅ f

www.roslagsblomman.se

BLI FÅNGAD AV SIARÖFORTET

Konferenslokal, vedeldad bastu och ett eget fort. Öppet maj-oktober.
Boka för fest eller möte. Ring 08-24 30 90. www.bldosundsbolaget.se

Blidösundsbolaget

Trevis

Måleri AB

070-403 31 03
070-722 01 15
www.trevismaleri.se

Totte Grönwall Snickereri
0709 408 238

**God Jul
och Gott
Nytt År.**

www.veterantraktorklubben.nu
Vår bästa vän är traktorn.

Viklunds Måleri AB

**Vi utför all slags målning, kakel
och klinker i skärgården med
egen båt och även i Sthlms län.**

Tel/fax 0176-22 50 89 • info@viklundsmaleri.com
Mobil 070-533 21 05 • www.viklundsmaleri.com

Winge BYGGKONSULT

Entreprenadbesiktning
Överlåtelsebesiktning
Kontrollansvar PBL

072-553 33 53 Johan Winge
Johan@wingebbyggkonsult.se

Väddö Ved

"värmer bra"
All sorts ved!

070-340 32 29

**ÅKERLUNDS
GRUND & KAKEL AB**

070-795 48 51

God Jul och Gott Nytt år!

**GÄLLER DET Träbåtar?
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!**
Nyhet! Båttvätt!
Båtbyggarskola
Fullständig varvsrörelse

**ERIKSSONS BÅTBYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA AB**
Box 15, 130 25 INGMARSO
08-542 461 36 batservice@swipnet.se

BRYGGBEKYMME?

Vi utför allt i bryggor och kajer
Pållning • Muddring • Bogsering
Sjötransporter

Sjöentreprenader AB

Box 47 • 130 25 Ingmarsö
070-347 49 01
sjoentreprenader@ingmarso.com

08-542 474 00 www.svartsonorra.se

Brunn Eko-Värme AB
Brunn och bergvärme
Egna sjötransporter

Sten: 070-750 90 94, Jonas: 070-712 59 34
www.bevab.nu, info@bevab.nu

båt magneten

båttillbehör · motor · båt · trailer

Fagerdalavägen 11 A · 139 52 Värmdö
08-571 685 70
www.batmagneten.se

Kust- och skärgårdsseglingar

Sjöfletsen Sötraskutan

0705-773 233 www.constantia.se

Grundet

Vandrarhem, konferens
och servering på Rögrund

08-571 56 110
www.grundet.se

NORDANVIND

leveranser i Stockholms
skärgård och Mälaren

sand • grus • jord

070-349 22 04
www.nordanvind.se

M/S Containa: 070-750 90 90

Kran upp till 19 meter
Flytbryggor

**SKÅN SJÖ
FRAKT**

Containrar &
Storsäckar
www.skansjofrakt.se

God Jul och Gott Nytt år!

SKÄRGÅRDSGRUS
M/F Solskär
 LEVERERAR GRUS/BADSAND
 UTLÄGGES
070-571 95 80
www.skargardsgrus.se

Transporter året runt

08-571 501 00 www.battaxi.se

Skärgårdens Städ & Allservice AB

För en enklare vardag!

- Hemstädning • Ö-service
- Flyttstädning • Fönsterputs

Innehar F-skatt
 08-500 071 50
www.skargardensa.se

Tackel & Tåg
 Skeppshandel

Slupskjulsvägen 42
 Råseglarhuset
 Skeppsholmen
08-611 82 58
www.tackelochtag.se

Båttillbehör
 Presenter
 Modellbåtar
 Färg Fernissa
 Roslagsmahogny
 Marin inredning
 Ledlampor mm...

VÄRMÖ SKÄRGÅRDSTRANSPORTER AB

www.vermdoskargardstransporter.se

Transporterar allt från grus till hus.
 Även entreprenadmaskinsarbeten.
08-570 331 95, 070-831 41 10

Stugor att hyra i skärgården

STOCKHOLM
 Skärgårdsstugor

www.skargardsstugor.se 08-570 231 31
 Vi finns även på

Julhälsning från Bergs Gård

Njut av lantliv, charm och gårdens mat hos oss på Bergs Gård. Sörmlands pärla strax utanför Trosa.

www.bergsgardtrosa.se

Magnus & Frida Jonsson 070-495 49 32

Oaxen Julmarknad
 Lör 2 dec kl 11-16

www.oaxenbygdegard.se

Insjöns Gärdesgård AB
 072-560 69 73

Senvuxet virke, brända stölar, bundet med färska granvidjor.
Genuint byggt dalagärdesgård.

Sommarbackens Ullbod

Strumpor & underkläder av mjukaste ull

0221 - 516 79
www.ullboden.se

CLAUDIA
 Jewelry

WWW.CLAUDIARSE

Utvalda hautverkare
 vära dig

AnlitaOss.se

070 - 295 25 21
www.anlitaoss.se

Bli medlem i Rådmansö Bygdegårdsförening

Årsavgift 75 kr enskild medlem, 150 kr per hushåll.
Bankgiro 5121-1431
 Märk med namn, adress och e-post. www.radmanso-bygdegard.se

Kom och besök
 Kulans bod & galleri
 på Bromskärsvägen
 Blidö
 Tel 070 517 12 53
www.kulan.org

Vi önskar våra läsare och kunder en fröjdefull jul!

magasinSKÄRGÅRD.
skärgårdsmagasin.se

Vart är vi på väg?

Nu vill vi testa dina skärgårdskunskaper igen. Hur bevandrad är du längs ostkustens sköna utflyktsmål? I alla väderstreck. Har du sett dessa skyltar och texter förut? Eller kan du klura ut ändå var de finns? Det kan vara svårt så vi hjälper till lite på traven med olika alternativ. Para ihop bilderna med respektive destinationer:

1 Trosa, 2 Gälö, 3 Landsort, 4 Marholmen, 5 Grisslehamn, 6 Gimo, 7 Österbybruk, 8 Öregrund.

Svarar du rätt kan du vinna ett marint smycke från Claudia Pielbusch Jewelry.

Skicka in ditt svar till info@magasinskargard.se eller Magasin Skärgård, Gräddö Varvsväg 12, 760 15 Gräddö. Märk med namn, adress, ålder, yrke och gärna intressen, så vi får lära känna dig lite grann. Vi är också nyfikna på var du hittade ditt magasin. **Tack & lycka till!**

Tävling

Chans att vinna silver-pläterat halsband med båtroder. Skicka in ditt svar senast 15 februari.

A

B

C

D

E

F

G

H

Vi gratulerar sommarnumrets vinnare:

Grattis! **Ellinor Ytterberg** från Stockholm som hittade sitt magasin på Rams Mora brygga och hade alla rätt, vilket också Norrtäljebon **Eva Ståhl** hade samt **Carl Axel Hedberg** från Saltsjö-Boo. Grattis! Ni har vunnit varsitt silverpläterat halsband med signalflagga.

Rätt svar på tävlingen »Kan du din läxa?» var A:2 Norduppland B:1 Muskelförsvagning C:x Fotograf D:1 Magnus Uggla E:2 Hätö F:2 42 år G:1 »Vem sa att det var omöjligt» H:x 18 st I:1 Rådmansösidan.

Har du...

- rätt pris?
- rätt service?
- rätt leverantör?

Vi erbjuder snabba och trygga leveranser av diesel, eldningsolja och smörjmedel!

Välkommen att testa oss!

Din lokala leverantör av diesel,
eldningsolja och smörjmedel.

Telefon: 08-730 09 09

www.stockholmsdiesel.se

Följ oss gärna på

